Poštnina plačana v gotovini. Cena 25.— lir Spediz. in abb. post. I. gr.

DEMOKRACIJA

Uredništvo: Trst, ul. Machiavelli 22-II. - tel. 62-75
Uprava: Trst, ulica S. Anastasio 1-c - tel. 2-30-39
Goriško uredništvo: Gorica, Riva Piazzutta št. 18.
CENA: posamezna številka L 25. — Naročnina: mesečno L 100, letno L 1.200. — Za inozemstvo: mesečno L 170, letno L 2.000. — Poštni čekovni računi: Trst štev. 11-7223, Gorica štev. 9-18127

Leto VII. - Štev. 8 Trst - Gorica 27. februarja 1953 Izhaja vsak petek

Brezpravno prebivalstvo

V našem zadnjem uvodniku smo podčrtali, da je Trst nekakšno zrcalo, v katerem vzhodnoevropski narodi, ki so večinoma slovanskega rodu, opazujejo, kaj lahko pričakujejo od Zahoda.

Trst je preizkusni kamen za iskrenost zahodnih demokratičnih in svobodoljubnih načel. To je edini kotiček sveta, na katerem zahodne velesile neposredno vladajo tudi nad delom slovanskega življa, tržaškimi Slovenci, in ostali Slovani budno pazijo, kako se Zahod tu obnaša do njihovih krvnih bratov.

Dejali smo, da so razmere na Svobodnem tržaškem ozemlju nedvomno važna postavka za pridobivanje ali odbijanje naklonjenosti nekaj sto milijonov ljudi, ki žive danes pod komunističnim jarmom in katerih usmerjenost bo v primeru spopada odločila zmago.

Vse to je tako jasno in logično da je naravnost nerazumljivo, da tega v tržaški politiki, pa naj bo to v postopanju krajevnih oblasti kakor tudi v raznih izjavah oddaljenih zunanjeministrskih pisarn, primerno ne upoštevajo.

Skušajmo si vsaj površno ogledati nekaj dejstev, ki pri vsakem pametnem človeku nujno vzbujajo vtis, da je Zahod precej daleč od tega, da bi iskreno izvajal ter uresničeval svoja gesla o pravici in enakopravnosti, in ki morajo posebno pri Slovanih naravnost izzivati sum, da jih je Zahod zopet pripravljen žrtvovati njihovim požrešnim sosedom. To seveda ne more jačati, temveč kvečjemu slabi učinek vseh tistih naporov, ki jih zahodna politika vlaga za to da bi vzhodnoevropske narode, t j. posebno Slovane, pridobila na svojo stran in s tem prevagala evropsko tehtnico moči v svojo korist.

Neredko slišimo, da je vse to, zaradi česar se tržaški Slovenci pritožujemo, malenkost, da pretiravamo. To posebno radi trdijo Italijani, a tudi marsikateri tujec se pusti preslepiti. Dejansko pa ni tako! Pri tem, kar mora slovensko prebivalstvo v Trstu v tej povojni dobi trpeti, gre za načelne, izredno važne probleme, ki s svojim obstojem najzgovorneje pobijajo mnoga gesla zahodne propagande in mnoga zahodna idejna načela. Če gledamo s stališča globljih in trajnih koristi svobodoljubnega sveta, potem je tržaška politika njegovih tržaških zastopnikov mestoma tako nesmiselna in tako protiproduktivna, da ji je v zgodovini težko najti primero.

Vzemimo n. pr. problem državljanstva. Na tako imenovanem »svobodnem« Tržaškem ozemlju so še vedno ohranjeni ter se celo najvestneje izpopolnjujejo vsi predpisi, po katerih ima vse pravice samo kdor je v posesti italijanskega državljanstva. Isti uradi, ki s tako marljivostjo skrbé, da se ti predpisi izvajajo, pa obenem pazijo, da ne bi po možnosti imel teh državljanskih pravic nihče, ki jih, gledano z italijanskimi očmi, ne zasluži. Že nekaj let odkrito izvajajo ostro politiko, ki skuša čimvečje število tukajšnjih Slovencev izobčiti iz kroga polnopravnih državljanov in jih pretvoriti v »apolide«, ki ne bodo mogli škodovati ne na političnem področju, ker ne bodo imeli nobenih pravic, in ne na gospodarskem, ker je za zaposlitev in mnoga obrtna dovoljenja zopet pogoj italijansko državljanstvo.

In katere so glavne žrtve, ki prihajajo pod ta nož? Morda kakšni vrinjenci? Nemirni, pustolovski duhovi., katerih se brani vsaka socialna sredina? Tisti scalati dai montia? Ne — niti od daleč! V veliki večini, s prav redkimi izjemami v prav vseh primerih, gre za stare Tržačane, katerih predniki so živeli v Trstu že po nekaj stoletij, a so se njihovi potomci morali zaradi fašističnih razmer med obema vojnama začasno zateči v Jugoslavijo. Namesto da bi oni, kakor njihovi medtem rojeni otroci, bili kot žrtve predvojne nacionalne in politične nestrpnosti po zakoniti poti vzpostavljeni v polno uživanje vseh pravic, kakršne pripadajo avtohtonemu prebivalstvu, in bi jim celo priznali primerne odškodnine in izrekli pohvalo, podobno kakor je bil to primer z raznimi žrtvami hitlerizma v Nemčiji, tu v Trstu nadaljujejo z njihovim preganjanjem in zapostavljanjem. Na osnovi enega in istega italijanskega zakona jim naknadno odvzemajo državljanske pravice, katerih celo fašizem ni brisal, a obenem istočasno proglašajo in ponavljajo, da so vsa tista določila tega zakona, po katerih bi si državljanske pravice lahko ponovno pridobili, na Tržaškem neveljavna.

Zakon je torej dober samo v tistem delu, s katerim Slovencem lahko škodi, medtem ko je neuporabljiv in mora biti mrtev tisti del, na osnovi katerega bi ti isti Slovenci lahko uveljavljali svoje pravice. Ali ni to brezpravnost?

Morda bo zopet kdo rekel, da pretiravamo. Toda to traja že nekaj let in dokler bodo nadaljevali ta postopek, ki se izživlja večinoma nad žrtvami bivšega fašizma, dokler bodo tako večali število brezpravnih slovenskih ljudi, dotlej ne bomo nehali ponavljati, da je to nekaj, kar tistemu svetu, ki hoče biti svobodoljuben, nikakor ne more biti ne v čast, ne v ponos a še manj v korist. Tega se lahko veselé kvečjemu ozkosrčni zagrizenci, ne pa nosilci in zagovorniki idej, ki naj dajo demokratičnemu svetu moči v njegovi borbi s komunizmom.

— cin

Trst in novi problemi Zahoda

Kakor poroča tisk, obstoje velika nesoglasja glede bodoče zahodne oborožitve in obrambe, glavni povzročitelj teh nesoglasij je pa francosko-nemški spor.

Že proces zaradi pokolja v Oradouru je dal povoda za dokaj žolčljive razprave. Potovanje, ki je francoska ministra Mayerja in Bidaulta vodilo v London, nam pa osvetljuje globljo osnovo francoske zaskrbljenosti. Nedvomno je, da je Francija hudo prizadeta od najnovejših britanskih finančnih ukrepov, vendar ji pa ti ne povzročajo toliko težav, kolikor jim jih povzroča britansko stališče glede Evropske obrambne skupnosti.

Kolikor se more razbrati, gredo tukaj vsa francoska prizadevanja za tem, da bi se Velika Britanija obvezala vzdrževati v Nemčiji stalno vojsko, na kar pa londonska vlada ni pristala. In kakor to naglaša tudi Augusto Guerriero v »Corriere della Sera«, ni nobenega dvoma o tem, da Velika Britanija nikdar ne bo pristala na to, da bi svojo vojsko trajno vezala na kontinentalne potrebe Francije. Velika Britanija je namreč že dvakrat, prvič v zelo izdatni meri, drugič pa sicer opreznejе, prišla Franciji na pomoč, ko je ta bila pod nemškim oboroženim pritiskom. Vendar se je londonska vlada vedno izmikala temu, da bi svojo do poslednega trenutka svobodno odločitev podredila francoskim potrebam.

In zato Velika Britanija svojih divizij noče uvrstiti v bodočo evropsko vojsko. Ona je nedvomno voljna sodelovati z Evropsko obrambno skupnostjo, to se pravi, da je ona po vsej priliki pripravljena v primeru potrebe sodelovati z zahodnimi zavezniki. Vendar pa danes ne pristane na to, da bi se glede tega obvezala. Ohraniti si hoče namreč vedno možnost, da lahko ponovi svoj umik preko Dunkerquea. Tudi tedaj, ko so Nemci v zimi 1944-45 zopet ogrožali Pariz, je bila Montgomeryjeva vojska pripravljena izprazniti francosko ozemlje in zaveznike prepustiti njihovi usodi.

Če naj osvetlimo važnost tržaškega vprašanja, se ta odraža prav v teh težavah. Francija je namreč pred potrebo pristanka na zopetno nemško oborožitev proti Sovjetom iz enostavnega razloga, ker je bolje, če ima Nemce ob sebi, kot pa da bi jih imela proti sebi. Obrambe Zahoda brez oborožitve Nemčije si pa ne moremo niti zamisliti, ker bi bila enostavno nemogoča. Kako naj bi sicer Francija sama prevzela obrambo Zahoda proti Sovjetom, ko niti v prvi niti v drugi svetovni vojni ni bila v stanju, da bi se sama ubranila razmeroma šibkejše Nemčije?

Če pa se Francija ne čuti varne pred Nemčijo, kateri zahodni zavezniki nameravajo poveriti levji delež v obrambi Zahoda, in če ji v tej njeni ogroženosti ne priskoči na pomoč niti Velika Britanija, čeprav so ravno Angleži toliko trpeli zaradi nemške napadalnosti, ji pa za ohranitev evropskega ravnotežja ne preostaja drug izhod kot ta, da vso svojo pozornost posveti nemškemu delu Srednje Evrope, kateri je tedanji in sedanji francoski minister zunanjih zadev, Bidault, tako lahkega srca hotel odvzeti Trst, ki ga je hotel izročiti Italiji, kateri to mesto razen zadnjih petindvajset let, t. j. od leta 1918 do l. 1943, nikdar niti politično niti po čustvovanju ni pripadalo.

Francija nikdar bolj kot danes ni bila v stanju, da bi občutila, kako dragocena ji je prav ta Srednja Evropa. Nikdar bolj kot danes bi morala Francija obžalovati pasivno zadržanje, ki ga je imela pariška vlada ob času zloma Češkoslovaške in Madžarske pod neusmiljenim sovjetskim pritiskom.

In v tem času povojnega navdušenja je vsa povezanost tržaškega vprašanja in vprašanja nove ureditve Srednje Evrope popolnoma ušla zahodnim državnikom. Zanje je bilo edino merodajno, da se danes v Trstu govori italijansko, čeprav so Tržačani kazali očitno nasprotovanje do tega, da bi bilo njihovo mesto poprišče neresnih poskusov prekomorskih plačancev in municipalnih zaletelov, ki si domišljajo, da bodo s svojimi deklamacijami in svojimi romanji ter pozdravnimi brzojavkami reševali evropska vprašanja. V času nerazumnega preziranja našega trpljenja in naših stremljenj so francoski zastopniki dobivali navodila, naj se izogibajo vsakemu stiku z našimi krogi in naj naravnost prezirajo Slovane. Vendar se vse bolj približuje dan, ko takega obnašanja in zadržanja ne bodo mogli več priporočevati!

Potreba ponovne organizacije Podonavja z izhodiščem v Trstu, čeprav bi pri tem zaenkrat sodelovali samo Avstrija in Jugoslavija, prihaja vse bolj do izraza tudi v očeh francoskih opazovalcev. Ker se ne morejo oslanjati niti na Veliko Britanijo, niti na Italijo, Francozom zares ne bo preostalo drugega, kot da prouče današnje stanje, da bi ugotovili vso ono korist ki jo ta lahko prinese francoski politiki.

Za to pa jim ne preostaja več dosti časa, kajti predznaki nove evropske skupnosti se že pojavljajo na obzorju.

Neprijetna vprašanja za Titovega življenjepisca

Kakor smo že v naši predzadnji številki omenili, je Randolph Churchill, sin britanskega ministrskega predsednika, Winstona Churchilla, ki je med vojno, leta 1944, zastopal svojega očeta v Titovem glavnem stanu, ocenil Titov življenjepis, ki je pred nedavnim izšel tudi v angleščini v Londonu.

V oceni, ki je izšla v londonskem listu »Daily Telegraph« dne 9. t. m., se pa Churchill mlajši ni obregnil samo ob zlagano trditev, češ da so komunisti organizirali prevrat, s katerim se je Jugoslavija 27. marca 1941 postavila proti Nemčiji, temveč obenem tudi navaja, kako odkritosrčno priznava na nekem drugem mestu, v isti knjigi, jugoslovanski komunistični biograf, da so komunisti začeli svoj odpor šele 22. junija, ko je bila napadena »sveta Rusija«.

Razumljivo je, da dve tako nasprotni trditvi ne gresta skupaj. Randolph Churchill pravi, da je knjiga polna podobnih nesoglasij in jih nekaj tudi navaja.

Tako obtožuje Dedijer vlado princa Pavla, da je leta 1939 potvorila volilne rezultate. Kakor je znano, sta takrat dobili koalicija vladnih strank 1,600.000 glasov, opozicija pa 1,300.000. Kasneje je ta »zmagovita« vlada celo padla in prišlo je do koncentracije, pri kateri so sodelovali tudi voditelji opozicije. Slednjega sicer Randolph Churchill ne omenja, pač pa ugotavlja, da sedanji jugoslovanski režim za razliko od princa Pavla sploh ne dopušča nobene opozicije. Tho torej ni za malo prekosil tega, kar nepadal

V knjigi se nadalje na nekem mestu očita bivšemu ministrskemu predsedniku Stojadinoviću, da je leta 1937 sklenil »pakt večnega prijateljstva« z bolgarskim kraljem Borisom. Malo dalje pa lahko beremo Titove besede, s katerimi se hvali, da se je zavzemal za prijateljstvo z Bolgarijo »pred, med in po« drugi svetovni vojni, in to »vključno njeni napol fevdalni vladavini in monarhijami«. Seveda ni nikjer razloženo, zakaj je za druge greh, kar je istočasno za komuniste odlika!

Dedijer tudi močno pretirava »terorizem princa Pavla«. Posebno pade to v oči, ko obenem lahko beremo, »da je bila beograjska univerza že dolgo znana po svoji svobodi mišljenja, in to posebno med obema vojnama« (ali terorizem tega ni preprečil?), in da je »beograjski dnevnik „Politika" celo prvo leto španske državljanske vojne, vključno strogi cenzuri, ki jo je uvedel Stojadinovićev režim, zagovarjal komuniste«. »Kaj nenavadna cenzura« — dodaja Randolph Churchill — »Tito seveda ne pove, če je njegova cenzura strožja ali prizanesljivejša od predvojne.«

To bi bilo res popolnoma odveč! Pristransko prikazuje Dedijer tudi hrvatskega voditelja dr. Vladka Mačka in njegovo vlogo. Tako se n. pr. sklicuje na Cianove spomine, iz katerih naj bi izhajalo, da je dr. Maček prosil Italijane za denarno pomoč za prevratniško delo v bivši Jugoslaviji, nikjer pa ne omenja, da dokazujejo Cianovi spomini prav nasprotno: Ciano namreč pravi, da so Italijani ponudili dr. Mačku pomoč, a jo je ta najodločneje odklonil.

Na takih in podobnih resnicah, majavih in šepavih nogah stoji ta Titov, ne za zgodovino, temveč za politično propagando med bralci napetih romanov napisan Titov življenjepis, remek - delo novodobnega »dvornega kronista« Vladimirja Dedijerja.

Vsekakor pa knjiga še čaka na odgovor in pojasnilo, ki bi temeljito razgalila vso njeno umetno montažo.

Nekdo izmed obveščenih jugoslovanskih emigrantov bo pač moral prevzeti to, zaradi pomanjkanja arhivov dvojno težko, a vkljub temu nujno potrebno delo.

REŠEVANJE EVROPE

Kdo bo zmagal v pravkar začeti zadnji rundi?

Pred tridesetimi leti je Mussolini izvojeval enako »zmago« nad italijanskim političnim življenjem, kakršno so štiri leta pred njim dosegle italijanske čete na Piavi.

V obeh primerih niso odločevali niti pogum, niti odločnost in niti premoč napadalca, pač pa notranji razkroj napadenca, ki se je borbe naveličal in prostovoljno prepustil bojišče nasprotniku. V obeh primerih sta nezasluženo zmagovalca igro okoliščin napihnila v skrajno pretirano proslavljanje prividnega »zmagoslavja«.

Nezasluženo napihovanje samopoveličevanja je strlo italijansko armado ob prvih resnejših bojevniških naporih in prav tako pognalo fašizem v pozabo ob prvi pomembnejši preizkušnji. Na podlagi tako izkrivljenih zmag je Mussolini ugonobil demokratično Italijo, da bi obnovil meje nekdanjega rimskega cesarstva z izzivanjem druge svetovne vojne, ki naj bi z orožjem bojevitejših zaveznikov — z golo špekulacijo — pripomogla k uresničenju postavljenih zavojevalnih ciljev.

Pred dvajsetimi leti se je Hitler polastil oblasti, da bi zgrabil tretji rajh, uničil Nemčijo, dvignil Evropo iz tečajev in ves svet pognal v splošno babilonijo, predvsem pa, da bi pripravil pot boljševizmu. Vsi ti načrti so se uveljavljali dobri dve desetletji. Posledice pa bo izmerila in ocenila šele zgodovina.

Dva neznatna korporala — tipičen pojav evropske polinteligence, ki po vsaki vojni priplava na površje — sta v nekaj letih prerasla celotno umsko jedro 120 milijonov Nemcev in Italijanov kot brezglava čarovnika, ki sta sama podrla svoj lastni svet. Ta pojav spada med tiste posebnosti, s katerimi usoda vsakih sto let enkrat osreči naš svet in ki ga javnost v začetku premalo resno ocenjuje, kasneje pa pretirano precenjuje.

Mussolini se je proglašal za zaščitnika muslimanskega sveta, Hitler pa je oznanjal, da ga je previdnost postavila kot pokrovitelja zahodnega sveta pred vzhodnim boljševizmom; dejansko pa sta prav Hitler in Mussolini na stežaj dvignila zapornice komunistični poplavi.

Hitler in njegov zaveznik Mussolini sta zarisala začarani krog, iz katerega povojni svet ne najde izhoda. Tretji rajh se je porušil in tudi fašizem je z njim delil isto usodo. Čarovniki in njihovi magi so mrtvi, ujeti ali pa so se prikrito ali odkrito vtihotapili v formalno spremenjeni red, seme pa je ostalo tako v Nemčiji kakor v Italiji. Zla usoda, ki sta jo skovala oba zarotnika proti človeštvu, in ki je bila neposredni vzrok druge svetovne vojne, vlada naprej bodisi v podzemlju ali predrzno tudi na samem soncu in je v mnogih primerih še učinkovitejša, kakor je bila kdaj koli. Ta pokvarjena dedna obremenjenost dveh oblastniških pustolovcev naj bi po zamisli nacistično-fašističnih naklepov pognala narode v tretjo svetovno vojno. Nemška nevarnost in fašistična zavojevalnost, ki sta se zdeli l. 1943 in 1945 za vse čase pokopani, sta danes nevarnejši kakor za časa nacistično - fašističnega igračkanja z usodo Evrope.

Povojna Nemčija se je zdrobila na dva odlomka, ki stremita vsak po svoji neuresničljivi enotnosti, in od katerih vzhodni del načrtno pripravlja popolno uničenje zahodne polovice. Iz vzhodnega dela se zlivajo milijoni ubežnikov v zahodno polovico in je prav zato velika nevarnost, da se bo ta del prej ali slej povsem stopil s Sovjetijo.

Še usodnejše je to, da Vzhodno Nemčijo vladajo hitlerjevska izročila, sicer rdeče prepleskana, vendar nezlomljiva in v mnogih ozirih še izrazitejša. Diktatorske težnje, totalna, nikomer razen Kremlju odgovorna državna oblast, to so vodilna načela moskovskih služabnikov v Vzhodni Nemčiji. Kdor se slepo ne pokori po državni oblasti zapovedanemu načrtnemu javnemu mnenju, izgine. V klasičnih dneh nacistične strahovlade je cvetel antisemitizem prav tako, kakor ga je v zadnjih mesecih zaukazal Jože Stalin. Kremeljski duh sega po Hitlerjevih vzorih prav zato, da bi ponovno populariziral nasilje, ki so premnogim danes rdečim Nemcem tako prirastla k srcu.

Po Zahodni Nemčiji se medtem vtihotaplja nezaupanje, strah pred njenim zopetnim gospodarskim in politično-vojaškim vstajenjem. Ko so Angleži pred časom aretirali sedem bivših nacističnih kolovodij pod obtožbo zarote proti demokratičnemu redu v Zahodni Nemčiji, se je nezaupanje proti Adenauerjevi vladi samo še povečalo. S tem se kopičijo nasprotovanja proti evropski vojski. Kar je Hitler započel, to se tu nadaljuje. Evropa ne more in ne more priti z Nemčijo do miru, tako v posebnih, kakor v splošnih medsebojnih razglablajnjih. Trideset let po nastopu fašizma in dvajset let po ustoličenju nacizma še ni uspelo imunizirati niti Mussolinija niti Hitlerja; odstraniti in iztrebiti zaplotniške načrte, ki sta jih posvetila dva korporala žalostnega spomina.

V Italiji uspevajo mussolinijanska izročila prav tako kakor v Nemčiji in se razraščajo v vsem notranjem kakor zunanjepolitičnem življenju. V gotovih ozirih je v Italiji neonacizem bolj sproščen in manj kontroliran kot nacizem v Nemčiji. V Italiji je demokracija prav taka zadrega, kakor je bila po prvi svetovni vojni v Nemčiji pod socialistično vladavino. Izgleda, kakor da bi se še tisto umsko jedro povojne Italije, ki načelno ostaja izven neofašističnih in komunističnih posnemalcev mussolinijanskih izročil, prav tako sramovalo demokratičnih načel, kakor se socialistična nemška vlada po prvi svetovni vojni ni mogla otresti pruske nasilniške navlake. Ves državni ustroj današnje Italije je izšel iz Mussolinijeve šole in vsa gibala upravlja nevidna fašistična miselnost.

Ti dokazi nezlomljive dediščine so prav posebno očiti na Tržaškem, odkar je pretežni del tržaškega upravnega ustroja prešel na rimske upravitelje. Na vseh področjih javnega življenja se kažejo tako očite razlike med včeraj in danes, to je med strpljivostjo in oblastnostjo, med enostavnostjo in zamotanostjo, med znosnim življenjem in načrtnim spletkarjenjem, da so celo poklicni klicarji italijanske uprave v Trst prav tako presenečeni in razočarani, kot so bili njihovi predniki l. 1918. Pred kratkim je v za-

(Konec na 3. strani, 5. stolpec)

Amerika postaja odločna

Minil je komaj dober mesec, odkar je novi predsednik Združenih držav, Dwight Eisenhower, prevzel svoje mesto in že se na vseh področjih ameriške politike, tako notranje kakor zunanje, čutijo nove roke.

Eisenhower je dejal, da se je zahodni svet doslej omejeval na to, da je napeto čakal, kakšen bo naslednji ukrep Sovjetske zveze, in je šele nato reagiral. Tako je bila pobuda vedno v sovjetskih rokah in Sovjeti so bili tisti, ki so izbirali čas in kraj za nove akcije. Svobodni svet pa je moral biti pripravljen povsod. To je seveda imelo za posledico razpršitev obrambnih sil svobodnega sveta, ki so morale biti na straži na vseh tistih področjih, kjer je bila nevarnost neposrednega ali posrednega sovjetskega nastopa.

Predsednik Eisenhower in njegovi sodelavci pa so si postavili za cilj, da je treba to stanje odpraviti. Pobuda mora preiti v roke svobodnega sveta! Združene države kot njegov voditelj naj poskrbe, da bo neizvestnost zavladala pri Sovjetih, medtem ko bo zahodni svet izbiral kraj in čas posameznih nastopov, s katerimi bo poskušal omajati pozicije, ki so si jih Sovjeti in komunisti v teh povojnih letih zgradili.

Eden prvih takih močnih ukrepov je bil preklic ukaza ameriškemu brodovju, ki je doslej pazilo, da Čangkajšek ne bi napadel kitajske celine. S tem je dobil Čangkajšek zopet proste roke, da z Formoze in nekaterih otokov ob kitajski obali, ki so v njegovi posesti, lahko po mili volji vznemirja komunistični režim, ki se je po porazu nacionalističnih čet vsidral na Kitajskem.

Mnogi evropski državniki so se ob tem ameriškem sklepu precej preplašili, ker so se zbali, da bo to utegnilo pomeniti razširitev sedanjega korejskega spopada in morda tudi uvod v tretjo svetovno vojno. Če je zavladal tak preplah na tej strani Atlantika, potem si moramo šele misliti, kako je pri duši rdečemu voditelju Kitajske, Mao-Tse-Tungu. Res je sicer, da Čangkajšek ni sposoben za velike akcije, ker mu predvsem manjka zračnih in pomorskih sil ter težkega orožja, toda za majhne dražljaje, za katere se nikdar ne more vedeti, kje bodo sprožení in kako bodo končali, pa ima dovolj možnosti in volje. Nedvomno je, da bo

(Konec na 2. strani, 6. stolpec)

Avstrijske volitve

V nedeljo 22. februarja so bile v Avstriji parlamentarne volitve.

Največ glasov so dobili socialisti, in sicer 1,818.811 (leta 1949 1,623.524) in s tem dobili 73 poslanskih mest (prej 67).

Demokrščani so dobili 1,781.969 glasov (l. 1949 1,846.581). Zaradi posebnega volilnega reda pa so dobili eno poslansko mesto več kot socialisti, in sicer 74 (prej 77), čeprav so dobili manj glasov kot socialisti.

Neodvisni so dobili 473.052 glasov (l. 1949 489.273) in 14 mest (prej 16).

Komunisti pa so dobili 228.228 glasov (l. 1949 213.066) in 4 mesta (prej 5).

Hkratu so bile tudi volitve v deželne zbore. Koroški deželni zbor so dobili v roke socialisti, ki so tudi zmagali pri volitvah v celovški mestni svet.

Na Koroškem sta nastopili dve slovenski listi. Slovenska narodna krščanska lista z nositeljem dr. Tischlerjem, ki je nastopila sama, je dobila po sedanjih podatkih 3700 glasov. Osvobodilna fronta pa se je povezala z avstrijskimi socialisti. Zaenkrat nam še ni znano število njenih glasov.

Računajo, da je število slovenskih glasov, oddanih za socialiste, okrog 2200 kakor leta 1949.

Slovenska lista Krščanske demokratske stranke je dobila po znanih podatkih 80 glasov v Celovcu - središče, 860 v Celovcu - okolica, 33 v Ziljski dolini, 829 v Beljaku, 1823 v Velikovcu in 4 glasove v St. Vidu.

O volilnih izidih na Koroškem bomo natančneje poročali prihodnjič.

VESTI z GORIŠKEGA

„Giornale di Trieste" v zadregi

Na zahtevo urednika »Demokracije« je »Giornale di Trieste« od nedelje 22. t. m. bil po zakonu primoran priobčiti pod goriško rubriko popravek, ki ga je »Demokracija« od 20. t. m. objavila, da bo javnosti jasna vsa resnica pred napako, ki jo je objavil svojčas »Giornale di Trieste«.

V zadregi se »Giornale di Trieste« opravičuje, da prevod, ki ga je priobčil iz slovenskega besedila, morda res greši, kar se tiče »sintakse in jasnosti smisla«, vendar trdi po svoje in v očitni zadregi, da običajno le slovenski tisk greši na »potvarjanju resnice«. In še izjavlja, da pri stvari kot taki ne gre za potvorbo resnice v »besedilu«, ampak v trditvi, da smo Slovenci v Italiji žrtev položaja, in »v hinavskem političnem izrabljanju nekega nepomembnega dogodkiča, ki ni pustil posledic«, saj je »papirnata bombica« povzročila le razbitje dveh šip, medtem ko so titovske bombe porušile vojne spomenike na goriških gričih.

Glej no, kako se »Giornale di Trieste« v zadregi zagovarja! Od pet tisoč lir uradno ugotovljene škode, ki jo je »papirnata bombica« povzročila, je že prišel na sami in goli dve šipi, to je na par sto lir vrednosti!

Ne gre za gmotni, ampak za moralni pomen atentata!

Ker pa že kliče na pomoč moralni pomen zadeve kot take, moramo povedati gospodom okoli lista »Giornale di Trieste«, da bi znali Slovenci sami poravnati povzročeno gmotno škodo, če bi nam šlo samo za denarno škodo v zvezi z bombnim atentatom na naše šole. V resnici pa je pomen in namen bombnega atentata jasen in očitno naperjen proti obstoju slovenske šole, zato smo upravičeni ne le protestirati pri vladi in zahtevati, da nas po zakonu zaščiti, kot že Francoze v Dolini Aosta, Nemce na Tirolskem in celò devet tisoč Ladincev na Tridentinskem, ampak tudi raznesti vest o teh bombnih atentatih v svetovno javnost, da bo vedela, kako hinavsko ravna tisti italijanski tisk, ko se drzne zatrjevati, da se nam Slovencem na Goriškem godi idilično, saj se je sam senator Tessitori leta 1950 drznil trditi v rimskem senatu, da ravna Italija z nami naravnost »vzorno«!

Pozneje pa je ta isti senator Tessitori moral dati izjavo dopisniku videmskega lista »Messaggero Veneto«, da prihaja na vlado od vseh strani pritisk, naj zaščiti tudi slovensko manjšino v Italiji tako po določilih mirovne pogodbe kot po besedilu italijanske ustave!

Če ne bi mi Slovenci protestirali in bi se raje prestrašili ter trdili, da bombnega atentata ni bilo (po vzoru trgovca g. Hvale iz ulice Brigata Pavia), bi atentatorji dosegli svoj namen in laški tisk bi še nadalje lahko trobil v svet, da se nam godi prav dobro! Hkrati pa bi se nam i atentatorji i vsi laški šovinisti lepo smejali in nas še nadalje vlekli za nos kot ljudstvo brez značaja in ponosa!

Če bi šlo samo za gmotno škodo, bi se ne imeli Italijani prav nič pritoževati zaradi odstranitve vojnih spomenikov na goriških gričih, ker so iz tam vzetega kamna, ki ga je na izobilje. Toda Italijanom gre za moralno škodo, ki so jo z odstranitvijo spomenikov občutili! Krivdo zaradi tega dejstva pa naj si zopet pripišejo le sebi, ker so oni prvi odstranili ne le vse slovenske spomenike v Julijski krajini, ampak celò v Ljubljani, prestolnici Slovenije!

Mar mislijo laški šovinisti, da so Slovenci tako neumni, da si bodo pustili rušiti svoje spomenike, ki so si jih bili postavili na svoji lastni zemlji, in pustili pri miru italijanske spomenike, ki so jih Italijani postavili na slovenski zemlji, da se z njimi ponašajo in z njimi dokazujejo, da je slovenska zemlja njihova, in da bi z njimi uganjali svojo napadalno politiko?!

Taki bedaki Slovenci pa le niso! Kdor je prvi kriv, naj pošteno prevzame odgovornost za vse posledice! Naš narod želi živeti v miru in v složnem razumevanju z vsem poštenim italijanskim narodom!

Protest jugoslovanske vlade je bil umesten

Nismo računali, da bo napravila italijanska vlada lepo lice jugoslovanski noti glede bombnega atentata na slovenske šole. V očitni zadregi ji pač ni ostajalo drugo, kot da noto zavrne z običajnim izgovorom, da se jugoslovanska vlada nima kaj vmešavati v notranje zadeve Italije in italijanskih državljanov.

Jugoslavija pa ima drugi višji forum, kamor bi morala spraviti vso zadevo bombnih atentatov, ki si na Goriškim sledijo od leta 1947 dalje, to je Varnostni svet Organizacije združenih narodov! Varnostni svet je namreč čuvar mirovne pogodbe in zato upravičen nadzirati, da se njena določila spoštujejo! Nihče ni bolj upravičen od Jugoslavije zahtevati, naj Slovence v Italiji spoštujejo in naj uživajo Slovenci vse človečanske pravice, sploh, da živijo nemoteno in se razvijajo v mirnem ozračju, učinkovito zaščiteni.

Bombni atentat je leta 1944 zahteval tri človeške žrtve

Mirno sožitje Slovencev in Italijanov na Goriškem in v videmski pokrajini ob medsebojnem spoštovanju pravic in narodnih posebnosti je v interesu obeh držav. Zato pa mora tudi rimska vlada skrbeti za učinkovito zaščito Slovencev v Italiji in preprečiti, da se mirno sožitje in razvoj slovenske manjšine moti od strani hudobnih elementov!

Ob priliki neke slovenske kulturne prireditve, ki je bila v Gorici leta 1944, so »neznanci« podložili bombe, ki so med predstavo počile in ubile tri osebe! Atentatorji so tudi takrat ostali »neznani« kot danes!... Zato naša javnost upravičeno vztraja na trditvi, da so ti »neznanci« vedno eni in isti ali vsaj iz enega in istega kroga. In ker o tem atentatu, ki je zahteval kar tri človeške žrtve, italijanski šovinistični tisk vedno molči, vsakdo sklepa, da so Italijani pač v zadregi!!!

Kaj če bi se bil bombni atentat izvršil proti italijanski kulturni predstavi in bi bil zahteval tri človeške žrtve? Koliko vika in krika bi bilo v svet!

Laški duhovniki berejo redno svete maše za odpeljane fašiste iz maja 1945 in jim nihče zaradi tega ničesar ne očita! Toda maše za tri žrtve barbarskega atentata iz leta 1944 ne bere noben italijanski duhovnik javno in kričavo! Ko pa je slovenski kaplan na Travniku lani meseca novembra bral mašo za vse naše žrtve vojne, je takoj pritekel policaj v zakristijo zasliševat kaplana!...

Spolna vzgoja mladine

V soboto zvečer je imel v Gorici univerzitetni profesor dr. Bergamini važno konferenco o spolni vzgoji mladine.

Poudaril je, da danes mora mladina priti pravočasno do neke prave spolne vzgoje in pravilnega spoznanja te delikatne zadeve, če nočemo, da zabrede na kvarna stranpota, kjer se duševno in telesno uniči.

Za to delo so poklicani predvsem starši, duhovniki in zdravniki! Ko začne otrok zastavljati razna vprašanja v zvezi s tem problemom, mu je treba jasno, odkrito in dostojno odgovoriti, da ne bo iskal drugod odgovora na svoja vprašanja in naletel na zlobneže, ki ga pokvarijo. Napačno je torej prepustiti otroka samemu sebi in mu prikrivati skrivnost življenja v tem oziru!

Tečaj za občinske tajnike

V kratkem bo začel na tržaški univerzi poseben teoretično-praktični tečaj za občinske tajnike. Poučevali bodo univerzitetni profesorji in višji državni uradniki in občinski uslužbenci. Točen spored in urnik predavanj bo pravočasno objavljen.

Proračun doberdobske občine

Vnedeljo dopoldne 22. t. m. je bila seja občinskega sveta v Doberdobu, na kateri so pod predsedstvom župana, g. Mirota Ferletica, po običajnem prečitanju in odobrenju zapisnika prejšnje seje prešli k razpravi o proračunu za tekoče leto 1953.

Proračun, ki ga je občinski svet potrdil, predvideva 11,873.000 lir dohodkov in prav toliko izdatkov. Največ dohodkov predvidevajo od užitninskega in družinskega davka ter od splošnega davka na dohodke (IGE), ki utegnejo doseči vsega skupaj skoro 4,000.000 lir. Na strani izdatkov pa vzamejo splošni upravni stroški 3,523.000 lir, zdravstvo in higiena 1,631.000, šolstvo 430.000, podpore in dobrodelnost 637.000, splošne občinske premoženjske obveznosti pa 4,131.000 lir. Toda, kot rečeno, je proračun v dohodkih in izdatkih izravnan in ni strahu za primanjkljaj.

V ostalem so na seji sklenili odkupiti 5.200 kvadr. metrov zemljišča za ceno 100.000 lir, na katerem zidajo hišo za izurjenje zidarjev. Potem so imenovali komisijo za odpravo skupnih zemljišč (»usi civici«), v katero so izvolili gg. Jožefa Jarca in Brunota Pahorja. V občinsko trgovinsko komisijo so izvolili pa svetovalca Marjana Zavadlava in Karola Ferletiča ter zastopnika občinarjev Jožefa Sobana in Jožefa Lavrenčiča. Nato so sklenili povišati za 25 odst. davek na meso in za 50 odst. davek na vino in likerje. Za potovalno knjižico, ki bo redno obiskovala vse kraje s slovenskimi in laškimi knjigami, pa so odobrili letni prispevek 3.000 lir. To delo bo opravljala državna knjižnica iz Gorice.

Enoglasno so sklenili tudi, da se na vsa križišča vseh cest in poti po doberdobski občini postavijo dvojezične tablice-kažipot, kar bo seveda v veliko korist prometu.

Na vprašanje svetovalca g. Pahorja je župan zagotovil, da zasveti električna luč v Jamljah v najkrajšem času, in da je zamudo pripisati dejstvu, da je družba SELVEG stavila zahtevo po izplačilu še tretjega obroka predno spusti električni tok. Zato je bilo treba izvršiti formalnosti upravnega značaja, da znesek občina lahko nakaže. Končno so g. županu povišali mesečne prejemke od 8.000 na 10.000 lir. Za nagrobne kamne pa bo moral vsakdo plačati 200 lir letno za dobo desetih let, 500 lir od desetih do petnajstih let in 1.000 lir od petnajstih do dvajsetih let. In ker je tržiška občina izstopila iz veterinarskega konzorcija, ki ga je tvorila z občinami Doberdob, Staran can in Ronke, je občinski svet poveril gg. Andreju Žužiču in Evgenu Ferfolji nalogo, da preučita novi položaj, ki je s tem odstopom nastal.

IZ SLOVENIJE

ZNIŽANJE POTNIŠKE VOZNINE NA ŽELEZNICI

Komisija za tarife v Beogradu je na svojem zasedanju v začetku februarja sprejela sklep, da bodo znižali povprečno za 25 odst. potniške tarife na železnici. Predvidevajo, da bodo nove tarife začele veljati s 1. aprilom.

NOVA SLUŽBA NEKDANJEGA MINISTRA

Kot piše »Slovenski poročevalec« 10. februarja t. l., je bil dr. Blagoje Nešković na lastno prošnjo imenovan za zdravnika v Zavodu za sodno medicino pri medicinski fakulteti v Beogradu. Ljubodrag Djurić pa je postal upravnik državnega kmetijskega posestva v Rumi.

REORGANIZACIJA ZDRAVSTVENE SLUŽBE

Načrt reorganizacije zdravstvene službe predvideva tudi, da bodo zdravstvene ustanove vodili posebni upravni odbori, ki bodo nadzorovali celotno ustanovo in reševali vsa vprašanja njihovega materialnega poslovanja.

Ustanove bi se vzdrževale z lastnimi dohodki, dobivale bi pa tudi določene dotacije od ljudskih odborov.

Dolžnosti našega kmeta v današnjih težkih časih

V teh težkih časih, ko je kriza brezposelnosti zajela močne plasti delavskega razreda na Goriškem, in ne kaže, da se bo zlahka ustavila, nam misli uhajajo na kmeta, ki je še odvisen od svoje kmetije in od svoje pridnosti.

Pametno vodstvo kmetije, varčevanje, razsodnost in pridnost morajo biti poglavitna skrb kmeta danes, ko gre za njegov obstoj in za obstoj slovenske manjšine v Italiji. Kmetu svetujemo, naj se z vso ljubeznijo oklene svoje kmetije kot varnega čolna, ki pelje njega in njegovo družino po težkem morju.

Naša zemlja nudi obilno pridnim rokam, zato greši do sebe, do svoje družine in do družbe, kdor jo zanemarja ali kdor ne išče novih in večjih dohodkov, kot jih običajno zemlja nudi po stari navadi. *»Stara navada, železna srajca«*, so nekoč pravili naši očetje. Danes se je treba te stare navade pri obdelovanju in vodstvu kmetije otresti!

Nov način obdelovanja zemlje nudi kmetu tudi nove dohodke. Najprej je treba zemljo obdelati in nasejati do zadnjega koščka po sodobnih tehničnih in drugih navodilih. Zraven zemlje, to je zraven njive, vinograda, pašnika in sadovnjaka pa kmet lahko in mora gojiti vse, kar utegne na kmetiji živeti in uspevati, na primer perutnina, ovce za volno itd. Trg požira danes obilne količine kmetijskih pridelkov in vrača kmetu v mošnjiček lep denar! Ta denar mora služiti družini kot skupnosti, zato ga nihče ne sme zapravljati s popivanjem ali sploh s kakimi negotovimi kupčijami! Vsak vinar pomeni košček zemlje ali kamen pri hiši. Slabo zapraviti vinar pomeni razjedati kmetijo in rušiti dom, ki je skupna last družine vsaj v moralnem pomenu in smislu, če ne prav v celoti tudi po zakonu.

Zato mora kmet, ki je dvakrat svoboden in neodvisen, to je gospodarsko in duševno, ohraniti in utrditi ta svoj položaj s pametnim in razsodnim vodstvom svojega premoženja in svoje družine, da se dom ohrani trden in gotov pred vsako nevarnostjo!

Pravilno razumevanje do otrok in pravočasno posvetovanje z njimi o vprašanjih, ki se pri premoženju pojavljajo, ter odkrito razpravljanje in odločitev v krogu vse družine o morebitnem nasledstvu, da se dom in kmetija ohranita, so dobri pogoji za obstanek našega kmeta in našega rodu v teh težkih časih in na tem koščku zemlje!

Kmetje, gospodarji, ne obremenjujte vašega imetja z nepremišljenimi dolgovi in z nepotrebnimi slabimi odločitvami in ukrepi! Ob pravem času pa izročite svoje imetje najpridnejšemu po ljubeznivem posvetovanju z vso družino.

ZIMSKA POMOČ

Ta teden bodo delili brezposelnim drugi obrok zimske pomoči.

Letos je sklad zimske pomoči zelo nizek. Vlada je nakazala goriški deželi 10 milijonov, prostovoljni prispevki in druge zbirke pa znašajo komaj okrog 3 milijone, medtem ko so lansko zimo samo v industrijskem sektorju nabrali skoro 5 milijonov.

Letos so na tem področju nabrali pa komaj 750.000 lir! Nekateri menijo, da je temu krivo premalo zanimanja za to akcijo, ki so ga doslej pokazale razne organizacije.

Ker je v goriški provinci 11.592 vpisanih brezposelnih, je lahko razumeti, kako neznatno pomoč bodo to zimo prejeli ti ljudje, ki so skoro popolnoma odvisni od milosti in usmiljenja tistih, ki še delajo!

Naša svetovalca proti povišanju cene plinu in luči

Na seji goriškega občinskega sveta dne 13. t. m. so razpravljali o bilanci podjetja za luč, plin in vodo, ki je bila potrjena z večinskimi glasovi. Proti bilanci so glasovali le trije svetovalci od MSI in naša dva, to je g. Bratuž in dr. Birsa, *ker nista hotela glasovati za povišek cene luči in plinu.* Povišek cene plinu in luči so zahtevali zato, ker mislijo zgraditi moderne rezervoarje za plin, ki bi stali veliko. Značilno je, kako je demokristjan inž. Gelserino Graziato vplival na svetovalce od MSI, da bi glasovali za povišek cene. Dejal jim je, da gre za nacionalno vprašanje!...

Značilno je tudi, da sta za povišek cene plinu in luči glasovala oba svetovalca od DFS!

Iz te bilance je razvidno tudi, da bodo končno v ulici Brigata Treviso v Podgori raztegnili vodno cev za še ostale tamkajšnje hiše.

Cerkev za istrske ezule

V Standrežu bodo istrskim izseljencem v kratkem zgradili še cerkvico. Tako bodo imeli sedaj vse, kar potrebujejo za dušo in telo. S tem bo pred slovenskim Standrežem zrasla prava celotna vas istrskih ezulov, ki bodo živeli in umrli na tem koščku goriške zemlje!

„Primorski dnevnik" gradi vodovode v Pevmi in Podgori

»Zato pa je morala občina zaradi vztrajnih posredovanj naših svetovalcev sprejeti na eni izmed prejšnjih občinskih sej sklep, da bo napeljala vodovod v Podgoro, Pevmo in Standrež.«

Tako smo brali v »Primorskem dnevniku« od 18. t. m. Vsi zadovoljni smo vprašali goriškega župana, kdaj bodo začeli graditi te vodovode. Župan je padel z neba in nam povedal, da o kakih vodovodih za Podgoro in Pevmo sploh ničesar ne ve, ter da ni občina sprejela nobenega tozadevnega sklepa!

Za poplavljence s severa

Pokrajinski odbor Rdečega križa s sedežem v Gorici, ulica Garibaldi 5, sprejema prispevke za pomoč poplavljencem na Holandskem, v Belgiji in Angliji.

Trgovinski odnosi s Slovenijo

V januarju 1953 je Trgovska zbornica v Gorici izdala 16 uvoznih dovoljenj za skupno vrednost 39,610.000 lir. Izvoznih dovoljenj je bilo izdanih pa 10 za 21,020.283 lir.

Slovenija ima v dobrem ob zaključku računa 31. januarja 1953 64,777.778 lir.

Izvozni in uvozni material je vedno isti, kot ga določa videmski sporazum.

Fanfani v Gorico

Kot smo že poročali, bo prišel v nedeljo v naše mesto kmetijski minister Fanfani.

Kot se zdi, ne bo imel ta obisk kakega političnega pomena, ampak je v zvezi z vprašanjem krminsko-gradiščanskega polja.

Ob tej priliki bodo tudi slovesno razdelili kmečke stroje, ki so bili nabavljeni z državnim posojilom v smislu zakona z dne 25. 7. 1925.

Zamenjava AMG bankovcev

Zakladno ministrstvo sporoča, da je zadnji rok za zamenjavo zaveznikih AMG bankovcev ter starih italijanskih bankovcev za 100 in 50 lir določen nepreklicno za 14. aprila 1953.

Zakaj odpuščajo tekstilne delavce?

Zadnjič smo poročali, da nameravajo odsloviti iz predilnic v Podgori in Ronkah 389 delavcev in delavk, češ da so zaloge tekstilnega blaga na domačem trgu prenatrpane in da ni nobenega naročila iz tujine.

Proti tej trditvi industrijcev pa stoje gole številke statistike, ki drugače pričajo. Statistični podatki zadnjih dni namreč kažejo, da so se skoro izpraznile zaloge tekstilnega blaga na domačem in tujem trgu!

Vzrok odpustov ni torej preobilica blaga, ampak kaj drugega. Nekateri menijo, da je glavni in edini vzrok nenasitna želja industrijcev po čimvečjem zaslužku, kar bi uresničili z odpustom določenega števila delavcev in z večjim pritiskom na ostale delavce, ki bi morali delati do skrajnosti!

Delavci, ki so še zaposleni, se iz razumljivih vzrokov ne upajo upreti tem načrtom, ker se bojé za svoj košček kruha.

Je pa sveta dolžnost sindikalnih in tudi vladnih zastopnikov, da zadevo preiščejo in razčistijo!

Prijavite vojno strelivo

Goriški župan opozarja javnost na dolžnost, ki ga vsakdo ima, da prijavi orožnikom, organom javne varnosti ali županu samemu ostanke vojnega streliva, o katerem ve, kje leži, ali pa ga kje odkrije. Kdor streliva ne prijavi, je kaznovan po zakonu od 26. okt. 1952, štev. 1784, do 6 mesecev zapora.

Zavarovanje koles

Ministrstvo za delo in socialno skrbstvo je izdalo odredbo, da morajo biti zavarovana kolesa, ki služijo za prevoz blaga, kot na primer mleka, trgovskih predmetov itd.

NATEČAJ

Zavod za socialno skrbstvo je razpisal tri različne natečaje za tri vrste službe.

Razpoložljivih mest je 540 (520 za pomožne tajnike, 20 za pomožne blagajnike in še 10 drugih). Tečaja se lahko udeleže samo tisti, ki imajo klasično ali realno maturo. Starostna mera je od 18 do 40 let.

Prošnjo je treba predložiti do 15. aprila 1953 glavnemu ravnateljstvu v Rimu, Via M. Minghetti 22. Podrobnejša pojasnila daje krajevni Zavod za socialno skrbstvo.

Trgovinska pogajanja med Gorico in Slovenijo

Med zastopniki Slovenije in Gorice so v teku pogajanja za razširitev trgovinskih odnošajev in računajo z njihovim skorajšnjim uspehom. Upati je, da bodo dosegli sporazum na podlagi osem sto milijonov lir uvoza in enako vsoto izvoza.

KNJIŽNI OGLAS

Po veliki noči bo izšel v slovenščini življenjepis božjega služabnika patra Leopolda, kapucina, po rodu Hrvata iz Dalmacije, ki je umrl v duhu svetosti v Padovi 30. julija 1942.

Knjiga bo obsegala kakih 160 strani in bo bogato ilustrirana.

Ker bo tiskana v omejenem številu izvodov, sporočamo vsem, ki bi knjigo želeli, naj jo naročijo čimprej.

Do bele nedelje sprejemajo prednaročila in kdor jo do takrat naroči, prejme knjigo za 250 lir, pozneje bo cena knjigi višja.

Cena knjigi izven Gorice in Trsta znaša 350 lir s poštnino.

Vsa prednaročila in predplačila pošljite na naslov: *P. Fidelis Kraner, Convento Cappuccini, Gorica - Gorizia*, za Italijo; za Svobodno tržaško ozemlje pa se obrnite na naslov: *P. Alfonz Valič, Convento Cappuccini, Montuzza, Trst - Trieste.* Za druge države pa sprejema vsa prednaročila samo p. Fidelis.

Amerika postaja odločna

(Konec s 1. strani)

kitajska komunistična vlada morala precejšen del svojih sil odslej zaposliti s čuvanjem obal, ki leže nasproti Formoze, kakor bo morala tudi določiti precejšen del svojega letalstva za obrambo železniških in cestnih zvez, ki vodijo proti severu, proti korejskemu bojišču, na katerem je treba oskrbovati kitajske »prostovoljce«. Nad temi zvezami se namreč od danes na jutri lahko pojavijo nacionalistični bombniki, ki bodo skušali presekati te prometne žile.

Ameriška vlada je sicer načelno povedala, da nima namena razširiti sedanji korejski spopad, toda na vprašanje nekega ameriškega senatorja, če vendarle ta namen ali možnost ne obstoja, je neki republikanski senator takoj vpadel z opozorilom, da bi vsaka zadevna točna in obvezna izjava bila za nasprotnika dragoceno sporočilo ter bi novi ameriški taktiki preprečila, da doseže svoj glavni učinek, t. j. držati nasprotnika v negotovosti. Tudi če se prav nič ne zgodi, bo namreč že ta negotovost močno vplivala na zmanjšanje kitajske podpore Severnim Korejcem, kar bo na ta način olajšalo delo tamkajšnjim četam Združenih narodov.

To spravljanje nasprotnika v negotovost je važno spoznanje in skrajni čas je, da ga je ameriško zunanje ministrstvo začelo uveljavljati, čeprav smo lahko prepričani, da bodo razni nenapovedani koraki pri evropskih državah še tu in tam povzročili razne mešane občutke. Toda ko bodo evropske države videle, da hodijo Združene države Severne Amerike po svoji določeni in dobro premišljeni poti, potem jih ob raznih nepričakovanih ukrepih ne bodo napadali dvomi, ker se bodo zavedale, da je to potrebno zaradi nasprotnika, ki je doslej postopal na podoben način, in kateremu bomo samo z enakovrednimi sredstvi izbili iz rok njegovo najmočnejše orožje, s katerim je ustrahoval svobodni svet. Čas je, da se pričnó tudi kremeljski mogotci kuhati v juhi, s kakršno so sami doslej postregli drugim. Kaže, da je to odločna Eisenhowerjeva želja. V tem smislu je namreč ta podvzel svoj prvi veliki zunanjepolitični ukrep, in če bo na tej poti vztrajal ter uspel, potem mu bo ves svobodni svet lahko samo čestital.

Neumestna je torej bojazen pred novo ameriško politiko, kakršno smo te dni zasledili ponekod v Evropi, pri ljudeh, ki ne morejo ali marajo razumeti, da brez odločnosti ni uspehov. * * *

KLAVIRSKA HARMONIKA »Scandalli« 80 basov, registri, popolnoma nova, prodam po ugodni ceni! — Naslov na sedežu goriškega uredništva na Placuti št. 18 in pri upravi.

Obletnica kom. udara v Češkoslovaški

Nameni komunistov v Češkoslovaški so bili zelo očitni že leta 1945. Čeprav so predstavljali v primeri z drugimi strankami le malo manjšino, so komunisti zahtevali in tudi dosegli — s pomočjo »osvobodilnih čet« — nekatere ključne položaje v vladi »narodnega edinstva«, med drugim tudi notranje ministrstvo, kar jim je zagotovilo kontrolo policije.

V letih 1946 in 1947 sta Gottwald in Slansky sistematično rušila ustroj češkoslovaške države ter slabila Beneševo stranko in demokratične sile, da omogočita prevzem oblasti po komunistih v ugodnem trenutku. Vlada se je v letu 1948 izrekla proti boljševizaciji policije, ki jo je brezobzirno izvajal notranji minister Nosek. S tem se je napetost v vladi izpremenila v odprt boj med komunističnimi in nekomunističnimi ministri.

Ta položaj je dovedel Moskvo do sklepa, da poskusi z državnim udarom. Zaradi sovjetske pomoči češkoslovaškim komunistom vlada proti ministru Noseku ni mogla izvesti svojih sklepov. Dvanajst ministrov je iz protesta odstopilo in s tem je prišlo do krize. Sovjetski odposlanec v Pragi, Zorin (danes sovjetski zastopnik pri ZN), je storil vse, da se kriza reši v totalitarnem komunističnem smislu.

Gottwad se je točno držal navodil in postavil predsedniku republike, Benešu, ultimat: ali sprejeti izvenparlamentarno komunistično vlado ali pa bodo deželo zasedle sovjetske čete. Težko bolni Beneš se je udal.

Bilo je to popoldne 25. februarja 1948.

Presenečenje, teror, mraz, razkroj: to je bilo v tem trenutku politično vzdušje v češkoslovaški prestolnici. Samo študentje, ki so že leta 1939 demonstrirali proti nacistom, so se dvignili proti Gottwaldu. Deset tisoč študentov se je zbralo na tehnični visoki šoli in odkorakalo nato na Hradčane, kjer je bival Beneš, in demonstriralo. Bil je to zadnji krik svobodne Češkoslovaške. Nosekovi komunistični policisti so streljali na študente in jih več desetin ranili. Od takrat dalje ni bila več mogoča nobena politična manifestacija proti komunističnemu samozvancu.

Gottwald je imel v svoji pesti državo in v novi vladi obdržal samo enega edinega demokrata, Jana Masaryka, kot zunanjega ministra, ki mu je pa bil namenjen tudi nagel in žalosten konec. Velika priljubljenost Jana Masaryka, sina ustanovitelja svobodne Češkoslovaške, Tomaža Masaryka, je dovedla komuniste do tega, da se niso takoj znebili tudi njega; tudi so s tem delno lahko prikrili narodu pravi značaj nove vlade.

Že dva tedna kasneje, 10. marca, je poročal radio Praga o »samomoru« Jana Masaryka. Češkoslovaška je spoznala, da je konec svobode in demokracije. Od komunistov obdani Beneš, ki mu je bilo tudi namenjeno le še kratko življenje, ni predstavljal nobenega odpora več.

Masaryk je vstopil v novo vlado nerad in samo na prigovarjanje prijateljev, ki so upali, da bodo z njegovo pomočjo lahko omejili preganjanje demokratov. Val terorja, ki je sledil 25. februarju, in brezbožni nastop Gottwalda ter tovarišev sta hitro dovedla do spoznanja, da ni mogoče sodelovati z ljudmi, ki so hoteli zasužnjiti svojo domovino Moskvi.

Zatrjevani »samomor« Masaryka se je pokazal za neverjetnega. Kasneje se je izvedelo, da so upravnika Czerninove palače, sedeža zunanjega ministrstva, v začetku marca zamenjali z nekim komunistom, in da je v tragični noči izginil tudi slovaški uradnik, ki je služil v istem ministrstvu.

Zarana 10. marca so našli Masarykovo truplo na kamnitem tlaku dvorišča pod zasebnim stanovanjem ministra v Czerninovi palači. Tako se je v prvem trenutku razširila vest o samomoru. Obdukcijski izvid pa ni bil nikdar objavljen. Zaman je zahteval Masarykov zdravnik in prijatelj, prof. Šrobar, naj mu dovolijo videti truplo. To je povedal kasneje na Zahodu češki diplomat, ki je bil na častni straži ob truplu in ki je na truplu v bližini ušesa ugotovil krvne potpludbe, ki so prav tako lahko izvirale od zastrupljenja z injekcijo kot od smrtonosnega udara. Uradni zdravnik, ki je edini lahko bil navzoč pri raztelesenju, je mesec dni kasneje umrl zagonetne smrti.

Po Masarykovi smrti so imela preganjanja prosto pot. Studenti in profesorji, ki so jih osumili simpatiziranja z njimi, so kmalu postali žrtev velike čistke. Novi režim je napadel univerze in šole, odločen, da prav v prosveti začne s sovjetizacijo države. Visokošolski študij je bil zabranjen elementom, ki niso bili zanesljivo komunistični.

In ponovile so se deportacije. Do prvih deportacij je prišlo leta 1945, takoj po sovjetski zasedbi dežele. Slovaško so takrat »očistili« od okoli 20.000 oseb, večinoma duhovnikov, učiteljev, sodnikov in pripadnikov svobodnih poklicev. Leta 1948 je prišlo do drugega vala deportacij. Po »stanovanjskem« zakonu z dne 28. aprila 1948 so »očistili« mesta kot so Praga, Brno, Plzen in Zlin od »buržujskih« ostankov, ki so morali prepustiti svoja stanovanja in pohištvo zaslužnim komunistom. V Pragi so v eni sami noči zaprli 17 tisoč meščanov. Vse te nesrečnike so deportirali v taborišča in rudnike na prisilno delo.

Rudniki urana v Jachymovu, premogovniki Barbara, Visky, Nikola, Ostrova in Vikamanov, to je nekaj imen od 70 taborišč prisilnega dela, s katerimi se ponaša današnja zasužnjena Češkoslovaška.

Verska svoboda

»Slovenski poročevalec« ne more razumeti, da vlada v Sloveniji prava verska svoboda. V številki z dne 12. februarja se namreč zelo huduje nad Gasilskim društvom v Predgradu, v Poljanski dolini, in zlasti na kapelnika gasilske godbe, ki »namesto da bi šli korakoma z ostalimi množičnimi organizacijami v izgradnjo socializma, so stopili korak nazaj. Z inštrumenti, ki jih je nabavila ljudska oblast, sodelujejo pri cerkvenih obredih in pomagajo tako širiti med našimi ljudmi ponovno mračnjaštvo in misticizem. Tako so nastopili z godbo v Predgradu na delovni dan, ko je tam maševal župnik, ki je hotel ta dan zbujati spomine na neki že pozabljeni verski praznik....«

Zakaj nam torej »Slovenski poročevalec« tako pogosto rad piše na prvi strani pod velikimi naslovi o verski svobodi, ki naj bi vladala v Sloveniji?

Koroški Slovenci in nedeljske volitve v Avstriji

Koroška, v srednjem veku zibelka slovenske kulture in zgodovine, je bila od vseh slovenskih zemljá najbolj izložena nemškemu prodiranju na vzhod.

Leta 1890 je bilo na Koroškem med 361.000 prebivalci le še 93.000 Slovencev. Po plebiscitu 1920. leta, ko je južna, pretežno slovenska Koroška oddala 10.000 glasov za Avstrijo in samo 7.000 glasov za Jugoslavijo, se je položaj koroških Slovencev poslabšal in v drugi svetovni vojni je hotel Hitler s prisilnim izseljevanjem Slovencev s Koroške izbrisati zadnjo sled slovenstva.

Po končani vojni in po zlomu nacizma so se pričeli izseljeni Slovenci zopet vračati na svoje domove. Zopet so pričeli naši bratje v Korotanu upati na osvoboditev in združitev z matično domovino. Toda ta starodavna želja se ni uresničila, kajti v Jugoslaviji je po vojni zavladal komunistični režim. In zahodne demokracije naravno niso hotele podpirati širjenja komunizma in njegove moči s tem, da bi mu še odstopale nekomunistična področja proti volji prebivalstva.

Mirovna pogodba z Avstrijo ni še sicer podpisana, toda usoda koroških Slovencev je zapečatena: oni ostanejo pod Avstrijo, kajti na tako rešitev je pristala tudi Sovjetska zveza, ki je za nekaj deset milijonov dolarjev prepustila koroške Slovence svoji usodi pod avstrijsko nemško vladavino.

Človečanska načela, ki so bila slovesno proglašena po vojni v mednarodnih pogodbah, priznavajo tudi narodnim manjšinam popolno enakopravnost in zaščito njihovega jezika ter kulturnega in gospodarskega napredka. Te mednarodne pogodbe in garancije bi morale ščititi tudi koroške Slovence in njinov svobodni razvoj.

Najučinkovitejša zaščita slovenskega življa na Koroškem pa je vera v samega sebe. Vera in zavest, da so koroški Slovenci edino starodavno avtohtono prebivalstvo na zemlji svojih slovenskih pradedov; zavest, da niso nedavni prišleki, ampak da so od pamtiveka, skoro poldrugitisoč let gospodarji koroške zemlje; zavest, da so prav njihovi pradedje to pusto in divjo zemljo razorali in spremenili v rodovitna tla; zavest, da nosi ta njihova zemlja tudi v potujčenih predelih slovenska imena dolin, krajev, rek in gorá ter starodavne spomenike slovenske zgodovine in veličine. To vero in zavest je treba zopet obuditi v slovenskem narodu na Koroškem zato, da se bo zavedal, da je pred Bogom in pred ljudmi enakovreden nemškemu narodu, ki se je šele v teku stoletij pod pokroviteljstvom nemških prosvetnih in cerkvenih knezov vrinil na slovensko Koroško. Obuditi je treba v Slovencih na Koroškem vero v njihovo življenjsko silo, kajti kljub izpostavljanju na najbolj izloženih zahodnih slovenskih mejah, na stični črti med slovanstvom in germanstvom, so se vendar ohranili skozi stoletja. Le krvno sorodstvo in skupnost materinskega jezika je ona vez, ki daje vsem pripadnikom istega rodu in jezika občutek enakosti, bratstva in f enakosti, bratstva in medsebojne povezanosti. *Le med brati ni klanjanja in ponižanja, med tujci pa ostane človek večni tujec, če že ne preziran in kot poturica zaničevan, pa vsaj postrani gledan.*

Zato je na krivi poti kdor pričakuje od tujcev ali celo od narodnih nasprotnikov podpore za svoj narodni razvoj.

Koroškim Slovencem je treba vere v same sebe, treba je ponosa, treba je prepričanja, da so tudi oni enakopravni nosilci političnih pravic in dolžnosti kot nemški živelj. Treba jim je samozavesti, poguma in vere v boljšo in pravičnejšo bodočnost v demokratičnem svetu, ki se odpira pred nami.

Zato je treba najstrože obsoditi, da je titovska komunistična Demokratska fronta baš na Koroškem pri nedeljskih volitvah pozivala od nje odvisne koroške Slovence, naj oddajo svoje glasove za nemško socialistično stranko. In to na Koroškem, kjer vidi velik del nezavednih Slovencev v Nemcih nekaj več, kot so Slovenci, nek »Herrnvolk«, s čimer se sami postavljajo na stopnjo manjvrednih.

Za tako titovsko politično gorostasnost ni opravičila. Tu ne bomo raziskavali, zakaj so titovci na Koroškem silili slovenske volivce, naj glasujejo za nemško stranko. Dovolj je, da pribijemo, da so nasproti koroškim Slovencem vse nemške stranke enako strupene in nestrpne, od nemške Ljudske stranke pa do nemških socialistov. Ali ni ravno socialistični koroški deželni glavar Wedenig v jeseni 1952 skrčil v mestu Velikovcu na šolah pouk slovenščine od treh ur na eno uro na teden? In za take ljudi in stranke so titokomunisti delali propagando med koroškimi Slovenci!

Nasprotno pa je treba priznati, da je Krščanska demokratska stranka slovenskih Koroščev pod vodstvom dr. Tischlerja rešila slovensko čast. Sla je z lastno slovensko listo pogumno na volitve, četudi je vedela, da ne bo izvoljen noben njen kandidat. Dobila je, vkljub neznatni propagandi in pri skromnih volilnih sredstvih, 3.700 glasov. Toda to so glasovi izbranih narodnozavednih žená in mož - veljakov, kjer odtehta pri koroških razmerah vsak glas za deset glasov. Vsa čast in priznanje odločnemu nastopu slovenske Krščansko demokratske stranke in njenemu vodstvu, ki je pri nedeljskih volitvah v avstrijski parlament in koroški deželni zbor dvignilo med koroškimi Slovenci pogum in samozavest ter pokazalo pot za bodoče boje in vzore.

Titokomunistični tisk psuje dr. Tischlerja in njegove sodelavce z izdajalci in s kopico pridevkov iz komunističnega slovarja. Zakaj? Ker niso silili slovenskih volivcev, naj glasujejo za nemško stranko in ker je titovce sram, da so se oni ponižali do stopnje nemških priganjačev. Pravijo tudi, da se slovenska koroška Krščansko demokratska stranka ni hotela povezati

(Konec na 4. strani, 6. stolpec)

Dai nam naš vsakdanji kruh!

Gornji izrek izgovarjajo ljudske množice s strahom in trepetom že tisočletja. V vsej človeški zgodovini verjetno ni bilo trenutka, v katerem ne bi nekje na svetu ljudje umirali od lakote.

V današnjih časih postaja vprašanje ljudske prehrane še bolj pereče. Svetovno prebivalstvo se tako naglico množi, da se bo v dobrih 70 letih število prebivalcev naše zemlje podvojilo, če bi se sedanji prirastek zdrževal tudi v bodočnosti. S pomočjo »čudovitih zdravil«, ki naraščajo z dneva v dan, se bo ta razvoj še pospešil.

Vsa človekova borba vse do današnjih časov je bila in je v bistvu posvečena boju za obstanek, za hrano, in ta hrana je predvsem odvisna od rastlinstva. Tudi meso končno nastaja iz rastlinskih krmil in živil. Rastline so prave tovarne prehrane in te tovarne obratujejo izredno počasi, negospodarsko in z neverjetno pomanjkljivo storilnostjo.

Če si ogledamo to naravno tvornico živil in to celo tam, kjer človeški duh uporablja najnaprednejša obdelovalna sredstva, bomo našli naravnost porazne nedostatke. Že sama površina nam v primeri z drugimi tovarnami kaže pravo razkošje oziroma nerentabilnost. Število potrebnih delovnih sil je ogromno. V mnogih deželah zaposluje kmetijstvo tudi do 90 odstotkov celotnega prebivalstva. V ZDA, kjer je poljedelstvo na zavidljivi višini, je bilo v kmetijstvu zaposlenih l. 1948 9 milijonov ljudi, Pridelek te armade delavcev so ocenili na 31 milijard dolarjev. Kemična industrija, ki zaposluje komaj 700 tisoč ljudi, je v istem času izdelala blaga za več kot eno tretjino od tega, kar je dalo kmetijstvo. Kemična industrija je to dosegla, ker njena proizvodnja ni bila odvisna od dežja in sonca ter so njeni stroji storili v enem dnevu več, kot to premore rastlina v enem mesecu.

Tovarna usmerja vse svoje moči zgolj proizvodnji blaga. Pri rastlini je »blago« stranski proizvod. S pšenične njive dobimo le malenkostni odstotek kruha, in jablana nam vrže razmeroma le malo sadú.

Marsikateri pridelek, ki ga je prej »izdelovala« mati narava, je danes v rokah industrije. V 19. stoletju je bilo 600 tisoč hektarjev posejanih z indigo rastlino. Proti koncu prejšnjega stoletja pa so iznašli proizvajalne metode, s katerimi so indigo presadili v kemične laboratorije. Dvajset let kasneje so komaj še poznali indigo rastlino, čeprav se je potrošnja indiga povečala od 3 na 8 milijonov kg na leto. Umetna barvila so skoro popolnoma že nadomestila naravna.

Posušeno cvetje vijolic so v prejšnjih časih plačevali po 300 - 400 lir kilogram. Za 1 kilogram vijoličnega olja so potrebovali 2500 kg suhih cvetov v vrednosti šest in pol do osem in pol milijonov lir. Danes izdelujejo izvleček vijoličnega duha sintetično in stane 1 kg 9 tisoč lir.

Ta napredek je bil dosežen s tekmovanjem posameznikov. Kaj vse prinese vojni čas s pomočjo skupnih naporov, nam je, dokazala zadnja vojna. Zavezniki so nujno potrebovali dve osnovni potrebščini: sintetični gumij in sintetični kinin. Pokazalo se je, da je obrabljenost sintetičnih avtomobilskih gumijastih plaščev za 20-40 odst. nižja, kakor pa pri naravnem gumiju. Poleg tega se je sintetični gumij izkazal cenejši od naravnega.

V prejšnjih časih so izdelovali kinin izključno samo iz lubada drevesa kina. V nujni potrebi so iznašli nadomestek in danes proizvajajo zdravila, ki so proti malariji za 500 - 1000-krat učinkovitejša od naravnega kinina.

Oblačila so v zadnjih letih ogromno narasla, v prvi vrsti zaradi uvajanja umetnih vlaken. Danes že ne poznamo prav nobenih naravnih vlaken, ki bi prekašala v kakršnem koli oziru umetna vlakna; mnoga umetna vlakna pa znatno prekašajo bombaž, volno, lan, konoplio, juto itd. Če se po vsem tem ozremo na vprašanje prehrane, nas oprijemlje atavističen pomislek proti vsaki umetni prehrani. V bistvu so pa vsa »naravna« živila mešanica kemičnih spojitev in v največ primerih jim odvzamemo njihovo naravo, predno jih postavimo na mizo. Le zelo malo naravnih pridelkov uživamo, ne da bi jih kuhali ali drugače spreminjali ter poskušali prilagoditi našemu okusu in prebavi. Vse te spremembe opravljamo s pomočjo kemičnih preobrazb, da bi z njimi popravljali naravo.

Ni nam vseeno, kako naša jedila izgledajo in kakšen okus imajo. Seveda se morajo tudi kemiki po tem ravnati. Nesmiselno je misliti, da bi mogli v bodoče naravno hrano uživati v obliki praškov, pilul in podobnih vragolij.

Človeško hrano sestavljajo predvsem tri osnovne sestavine: ogljikovi hidrati (škrob, sladkor in celuloza), maščobe in beljakovine. Ogljikovi hidrati so najvažnejši, dve tretjini vse naše dnevne prehrane dajejo ogljikovi hidrati in ta problem — pravijo znanstveniki — ni težko rešiti.

Prva metoda gre za tem, da poskušajo posnemati rastlino pri njeni preosnovi. Rastline uporabljajo sončno toploto, da preobrazijo ogljikov dvokis, ki ga vsebuje naše ozračje, v škrob. Ta postopek imenujejo znanstveniki fotosinteza in vsi napori gredo za tem, da bi ugotovili, na kakšen način rastlina to preobrazbo izvaja. Pred vojno so se s tem vprašanjem znanstveniki ukvarjali s prav isto vnemo, kakor z razbijanjem atomov. Bomba je bila samo zaradi tega tako hitro dovršena, ker so za njeno izpopolnitev stavili na razpolago dve milijardi dolarjev.

Drugi raziskovalci so mnenja, da je nepotrebno posnemati rastlino in pravijo, da je mogoče ogljikove hidrate prav tako umetno izdelovati kakor umetni gumij ali umetna vlakna. Pšenica, rž, koruza, ječmen in riž so cenena živila in potrebni bodo veliki napori, da bomo ta živila še ceneje pridobivali.

Pri mesu zadeva ni tako enostavna. Beljakovine ali proteini so zelo zamotane kemične spojine in verjetno bo trajalo še dolgo, predno jih bo mogoče sintetično izdelovati. Človeški organizem pa proteinov sploh ne potrebuje, pač pa potrebuje amino-kisline, iz katerih nastajajo zamotane proteinske molekule. Vse beljakovine, ki jih zavživamo, se med prebavo spreminjajo v amino-kisline, ki jih nato telo samo spremeni v proteine. Amino-kisline pa so razmeroma enostavne spojine, ki jih po sintetični poti na razne načine lahko pridelujemo. Danes je prehrana s pomočjo naravnih beljakovin cenejša, kakor pa bi bila s pomočjo amino-kislin, to spet zato, ker jih ne izdelujejo množično. Tretja vrsta naravnih živil so maščobe in prav verjetno je, da bo bodočnost prav maščobe že v kratkem nadomestila s sintetičnimi nadomestki. Tako imenovana oleo-margarina je že tak sintetični izdelek, ki bo v doglednem času naravno maščobo izpodrinil. Oleo-margarina je industrijsko izdelano maslo, ki se v ničemer ne razlikuje od najboljšega naravnega masla.

Ve to nam nudi jamstvo, da bomo morda že čez razmeroma kratko obdobje premagali lakoto in pomanjkanje z industrijskim pridelovanjem najvažnejših človeških živil. S tem seveda ne bodo preveč zadovoljni tisti, ki tako uspešno špekulirajo s človeškim trpljenjem, pa naj stojijo že na strani velekapitalizma ali pa na strani boljševizma.

Morda bodo te nove iznajdbe končno odstranile oba sovražnika človeštva.

1. marca ob 20.30 bo v Avditoriju ZVU

VEČER OPERETNIH NAPEVOV IN PLESOV

Skupina umetnikov iz Ljubljane in Zagreba bo izvajala slovenske in hrvaške plese ter napeve iz znanih operet.

Nastopajo:

bivši člani ljubljanskega in zagrebškega baleta Vlado Laznik, Janez Hočevar, Anton Strukelj, Vinko Rupnik, Vera Čekalski, Superina Astri, Evelina Del Fabio, Lija Sereni in Beba Kučera, operna pevka Lela Djurin iz Zagreba; režiser in scenograf gospa Blaženka Rubin; koreografsko postavljanje plesov napravila Vlado Laznik in Anton Strukelj.

Vstopnice so v predprodaji v osrednji biljetarnici v Galeriji Protti na korzu in v pisarni SDD v Machiavellijevi ul. 22-II.

GOSPODARSTVO

O GNOJENJU

Kakor vsako živo bitje, tako tudi rastline potrebujejo za življenje gotove snovi, ki jih imenujemo hranilne snovi.

Takih hranilnih snovi potrebujejo rastline več vrst. Vse take snovi vsebuje zemlja v večji ali manjši meri. Za dobro uspevanje potrebujejo rastline gotovo količino vsake izmed teh hranilnih snovi.

Da bi točno ugotovili, katere in koliko teh snovi zemlji primanjkuje, bi morali zemljo analizirati. To delo opravlja kemični preizkusni urad ali pa kmetijsko nadzorstvo. To delo pa le malokateri kmet izvaja.

Zato hočemo pogledati, katere so glavne hranilne snovi, ki jih rastline neobhodno potrebujejo in ki v zemlji bolj ali manj primanjkujejo.

Take snovi so: fosfor, kalij, dušik in deloma apno ter organska snov ali črna prst (humus). To zadnjo bi ne smeli imenovati pravzaprav hranilno snov, je pa zelo potrebna, ker nam drži zemljo rahlo. Vse te snovi damo rastlinam v večji ali manjši količini s hlevskim gnojem.

Hlevski gnoj — v mislih imamo seveda le dobro pripravljen hlevski gnoj v gnojnih jamah — vsebuje povprečno v 10 metrskih stotih 2 kg fosforja, 4-5 kg dušika, 5 kg kalija, nekaj apna in mnogo rastlinske snovi (črna prst ali humus).

Rastline — zlasti pa pšenica in koruza — potrebujejo za tvorbo zrnja zlasti mnogo fosforja. In kakor vidimo, je fosforja v hlevskem gnoju razmeroma malo. Zato je potrebno, da hlevskemu gnoju dodamo ob gnojenju fosforno gnojilo, ki ga v prodaji dobimo v obliki superfosfata. Poleg gnojenja s hlevskim gnojem bomo zato na vsakih 100 kvadr. metrih dodali še 2-3 kg superfosfata. Vedite, da hlevskega gnoja ni nikdar preveč na polju!

UMETNA GNOJILA

Bliža se čas pomladanskih setev in zato ne bo odveč, če omenimo nekaj o umetnih gnojilih.

Marsikateri kmet še vedno misli, da je s samim superfosfatom zadostil gnojenju. To je napačno, kakor smo že v zgorajšnjem odstavku o gnojenju pojasnili, ker vsebuje superfosfat le eno hranilno snov, to je fosfor. Kjer ne bomo gnojili tudi s hlevskim gnojem, moramo zato rastlinam pognojiti vsaj s tremi glavnimi umetnimi gnojili, to je s fosforjem, kalijem in dušikom.

Fosforna gnojila so: superfosfat, Tomaževa žlindra. Kalijeva gnojila so: žveplenokisli kalij in 42 odst. kalijeva sol. Dušičnata gnojila so: žveplenokisli amonjak, apneni dušik (»Calciocianamide«), čilski soliter, apneni nitrat in amonjev nitrat.

S Tomaževo žlindro moramo gnojiti že v jeseni, ker se počasi razkraja; z apnenim dušikom bomo gnojili težke ali kislate (močvirne) zemlje. S čilskim solitrom, apnenim nitratom in amonijevim nitratom bomo gnojili, ko so rastline že v rašči.

Danes pa imamo v prometu tudi umetna gnojila, ki vsebujejo po dve in tri glavne hranilne snovi; poleg teh vsebujejo še druge rastlinam potrebne snovi, kakor so n. pr. bor, cink itd.

Tako sestavljena gnojila so na primer:

Biamonijev fosfat vsebuje na 100 kg po 18-20 odstotkov dušika in 47-49 fosforne kisline, kar odgovarja 100 kg žveplenokislega amonjaka in 300 kg superfosfata. Zato je to sestavljeno gnojilo priporočljivo zlasti v oddaljenih in hribovitih krajih, ker nam prihrani prevozne stroške in delo pri trosenju.

Imamo pa še mnogo drugih sestavljenih gnojil, ki vsebujejo tudi vse tri glavne hranilne snovi. Teh pa pri nas ni še v prodaji, zato jih tudi ne navajamo.

Koliko umetnih gnojil naj potrosimo na vsakih 100 kv. m, je težko svetovati. Pri tem se bomo ravnali po bolj ali manj bujni rašči rastline. Povprečna količina za vsakih 100 kv. m bi bila: 4-6 kg superfosfata, 1-2 kg kalijeve soli in 2-3 kg dušičnatega gnojila.

Nekatera gnojila lahko med seboj predhodno mešamo, in sicer lahko vedno mešamo superfosfat, kalij in amonjak; tik pred uporabo lahko mešamo superfosfat, apneni dušik in kalij.

Nikdar pa ne smemo mešati med seboj žveplenokislega amonjaka, Tomaževe žlindre in apnenega dušika!

Reševanje Evrope

(Konec s 1. strani)

sebnem razgovoru izjavil odgovorni zastopnik ZVU, da so današnji italijanski upravitelji najboljši zavezniki komunistične propagande. Koketiranja tako imenovanih demokratičnih strank v Italiji z neofašisti in zlasti dosledna posnemanja mussolinijanskih izročil v notranji in posebno še v zunanji politiki morajo neizogibno pripeljati današnjo Italijo v fašizem ali pa v komunizem.

Mordá bo predsedniku Eisenhowerju, velikemu vojskovodji, ki je potolkel Nemce in Italijane, uspelo spet spraviti Evropo iz začararanega kroga hitlerjevskih in mussolinijanskih risarjev. Morda mu bo spelo spraviti v red to, kar sta zakrivila Hitler in Mussolini, kar je zamudil in spregledal Roosevelt in česar se je s preveliko obzirnostjo lotil Truman. Če bi se velikemu vojskovodji to ne posrečilo, potem pač ne bo težko uganiti, kdo je dejansko porazil Hitlerjevo Nemčijo in Mussolinijevo Italijo — zahodne demokracije vsekakor ne.

Ugotoviti dejanskega zmagovalca, to je danes morda najvažnejše vprašanje svetovne zgodovine: če ne bomo v naslednjih desetih letih sledili boljševiškim škornjem daleč od tiste poti, ki sta jo začrtala Mussolini in Hitler, in ta pot lahko vodi tudi na drugo stran Atlantskega oceana.

Verujemo pa, da bo predsednik Eisenhower dobil tudi to zadnjo rundo.

VESTI s TRŽAŠKEGA

Nabrežinci v borbi za svoje pravice

Seji 19. februarja je prisostvovalo 17 svetovalcev, pet pa jih je bilo odsotnih zaradi bolezni.

STRAH OPOZICIJE PRED »GLASOVALNIM STROJEM«

Po dolgem obolenju se je spet pojavil na seji občinskega sveta svetovalec KP Marizza. Njegov pojav só seveda poklicni politikanti takoj izrabili za razna sumničenja na račun skupin, ki sta zastopani v obč. odboru, češ da se ti hočeta z zahtevano navzočnostjo bolnega Marizze zagotoviti večino pri glasovanju za članstvo komisije, ki naj bi pregledala in ocenila 60 vloženih prošenj za 8 občinskih stanovanj v Nabrežini in Štivanu. Kakor bomo spodaj videli, so bila vsa ta politična ugibanja opozicije popolnoma neutemeljena, ker je župan glede tega predlagal sestavo štiričlanske komisije, v kateri bi bila dva zastopnika skupin, ki sta zastopani v občinskem odboru, in dva zastopnika ostalih skupin, ki v občinskem odboru niso zastopane. Komisiji bo pa predsedoval župan. Županov predlog je bil soglasno sprejet, kar pa ni preprečilo, da ne bi »Primorski dnevnik« kljub temu dal precejšnjega poudarka nameravani igri odborniškega glasovalnega stroja na škodo občinske opozicije.

BENCINSKO OSKRBOVALIŠČE V SESLJANU

V začetku seje je župan, Josip Terčon, pozdravil svetovalca Marizzo, ki je okreval po dolgi bolezni, in nato odgovoril na vprašanje svetovalca Škofa, ki je na zadnji seji prosil pojasnila glede usodepoti s sesljanskega trga proti morju v zvezi z načrtom zidave postajališča z bencinsko črpalko. Župan je pojasnil, da zidava tega bencinskega oskrbovališča ne bo ovirala prometa po omenjeni poti, čeprav bo pot v začetku zaradi nove zidave napravila majhen ovinek.

DAVČNI OBRAZCI »VANONI«

Svetovalec Marizza razloži težave, na katere naletijo davkoplačevalci pri izpolnjevanju preveč zapletenih vprašalnih davčnih obrazcev »Vanoni«, značilnim izrazom neznosnega italijanskega davčnega sistema. Zato je prosil župana, naj dovoli, da bi obč. uradniki pomagali davkoplačevalcem pri izpolnjevanju teh obrazcev. Župan je pojasnil, da ni mogoče obvezati obč. uradništva za tako odgovorno delo, za katero ni usposobljeno. To je v glavnem dolžnost raznih sindikalnih in stanovskih (kmečkih, obrtniških, trgovskih itd.) združenj, ki morajo prevzeti pobudo, ki jo je svétnik Marizza hotel poveriti občini. Vendar bo občina tudi glede tega ukrenila nekaj koristnega. Kakor lani bo tudi letos povabila finančno intendanco v Trstu, naj pošlje v Nabrežino nekaj svojih davčnih strokovnjakov, ki bodo našim ljudem na razpolago z vsemi potrebnimi pojasnili in nasveti. Upamo, da bo finančna intendanca — kakor lani — spet poslala med nas strokovnjaka, veščega tudi našega jezika. Župan je še dodal, da je medtem tudi obč. uradništvo na razpolago davkoplačevalcem za vsa pojasnila, ki jih bo moglo v tej zadevi nuditi.

DODATNI VODOVOD V DEVINU

Župan poroča nato o prošnji Devinčanov za napeljavo vodovoda v Devin s cestnega križišča proti postaji. To delo pa bo morala občina izvesti le v sporazumu z vodovodno upravo (»Acegat«). Župan nato doda, da bo v kratkem posebna komisija preučila na licu mesta v Devinu in Vižovljah, katera javna dela bo treba izvesti v zvezi z odobrenim gospodarskim načrtom št. 11.

ŠOLA V SEMPOLAJU

18. t. m. so se župani občin Devin-Nabrežina, Repentabor in Zgonik zglasili pri ravnatelju Urada za javna dela Caffarelliju. Ta jim je uradno sporočil vsebino odobrenega gospodarskega načrta št. 11. Zatrdil je, da bodo vsa določena dela v najkrajšem času izvedena in da ne bo zastojev, ki jih je bilo treba grajati pri izvajanju prejšnjih gospodarskih načrtov.

V osmih dneh bodo n. pr. na javni dražbi oddana dela za zidavo osnovne šole v Sempolaju. Isti postopek bo za osnovno šolo v Nabrežini.

Tudi vsa ostala predvidena dela bodo izvedena, brž ko bodo pripravljeni vsi potrebni načrti.

Dela v Slivnem in Vižovljah bodo izvedena v občinski režiji, medtem ko za ostala dela še ni določeno, če bodo oddana na javni dražbi ali pa prav tako izvedena v občinski režiji.

Župan razloži, da občinska komisija, ki bo razpravljala o 60 prošnjah za dodelitev osmih občinskih stanovanj v Nabrežini in Štivanu, ne bo mogla sklepati končnoveljavno, ampak bo samo sestavila predlog, o katerem bo odločala posebna komisija za ljudska stanovanja v Trstu, in v kateri bo tudi obč. uprava zastopana.

Svétnik Pahor prosi župana, naj ta komisija pri svojem delu da prednost prošnjam domačinov, kar je soglasno odobreno.

Nato obč. svet na županov predlog izvoli soglasno v to stanovanjsko komisijo Stanka Pertota in Ferruccia Grattona za večinski skupini ter Ivana Miliča in Jožeta Pahorja za opozicijo.

SLIVNO

Obč. svetovalec Ivan Kralj iz Slivnega opozori nato odbor na slabo stanje ceste iz Slivnega v Sesljan, graja dejstvo, da niso dobili Slivenci po novem vodovodu lani niti ene kaplje vode, prosi za namestitev ure na zvonik in sproži vprašanje poljskega čupaja. Nato še prosi občino, naj nadzoruje razna dela in popravila, ki jih izvaja Ustanova za državne ceste.

Vnela se je debata, v katero je poseglo več svetovalcev. Odbornik Vizintin je pojasnil, da dela Ustanova za državne ceste (USVS) samostojno in z lastnimi krediti, zaradi česar občina ne more posegati v njen delokrog. Dela in popravila pa pregleduje in odobruje Tehnični urad (»Genio Civile«). Sicer so pa tudi sredstva te ustanove za vzdrževanje cest v nabrežinski občini skromna: 3 milijoni za redno in 3 milijoni za izredno vzdrževanje cest. Vizintin še pojasni, da bodo razni ovinki v Prečniku in Mavhinjah betonirani ali pa tlakovani z granitnimi kockami. Na koncu je še sprejet sklep, da je treba pokazati komisiji Tehničnega urada še razne druge slabe ceste, in jo opozoriti, da leži po teh cestah še mnogo neodpeljanega materiala, ki samo ovira promet.

SLOVENSKI KRAJEVNI NAPISI

Svetovalec Drago Legiša iz Devina se bavi nato z vprašanjem nedemokratičnosti odstranitve slovenskih krajevnih napisov in poudarja, da gre za odgovoren in ne brezpomemben ukrep tukajšnjih oblastev. Graja v tej zvezi tudi politiko italijanskih katoliških krogov, ki je popolnoma v službi poitalijančevanja slovenske zemlje.

Glede nerazumljivega stališča Z. V. U. glede tega vprašanja pa se je D. Legiša vprašal:

»Ali ne bi upravičeno vzkipela britanska kri, ko bi v primeru drugačnega izida vojne nacistični general na predlog kakega drugega Palutana ukazal odstraniti angleške napise, sklicujoč se na razne nacistične zakone?«

Na koncu je D. Legiša predlagal, naj pošlje obč. svet pismeno zahvalo duhovnikom devinskega dekanata, ker so javno s prižnice s stališča cerkvene morale obsodili odstranitev slovenskih krajevnih napisov, in jih prosi, naj tudi v bodoče podprejo borbo našega naroda za uveljavljenje narodnostnih in jezikovnih pravic na Tržaškem.

Legišev predlog je bil soglasno sprejet z dodatnim predlogom Albina Skrka, naj se občina po tisku zahvali tudi vsem drugim ustanovam in organizacijam, ki so v kritičnem trenutku podprli Nabrežince.

Župan je nato sporočil, da se bo borba za slovenske oziroma dvojezične krajevne napise še nadaljevala. Odbor zaenkrat še ni zavzel dokončnega stališča glede načina vodenja te borbe. Vsekakor bo občina poslala Zavezniški vojaški upravi še enkart zahtevo po spremembi fašističnega zakona iz leta 1923, po katerem je v slovenskih krajih prepovedano izobešati slovenske oziroma dvojezične krajevne napise! Župan računa z verjetnostjo, da se bodo tej akciji pridružile tudi ostale slovenske občine našega ozemlja, kar bi dalo akciji večjo veljavo, kakor je pravilno pripomnil svetovalec Milič.

Dr. Jože Skerk je tudi govoril o vprašanju dvojezičnih krajevnih napisih. Čudno se mu zdi, da je ZVU razveljavila protižidovske zakone na našem ozemlju, ni pa tega storila glede številnih protislovenskih zakonov, ki so še vedno v veljavi. Na prihodnji seji bo občinski svet razpravljal o predlogu dr. J. Skerka, naj pošlje občina gen. T. J. Wintertonu zahtevo po razveljavitvi fašističnega zakona št. 800 iz l. 1923, ki prepoveduje slovenske krajevne napise, in uvedbi novega zakona o tem predmetu, ki naj upošteva jezikovno enakopravnost Slovencev na slovenski zemlji. Na koncu je dr. J. Skerk še predlagal, naj občina postavi na vseh občinskih stavbah, šolah in drugod dvojezične napise. Predlagal je tudi, naj pošlje obč. svet čestitke beneškoslovenskemu prvaku, mons. Ivanu Trinku, ob priliki njegovega 90. rojstnega dneva.

Po obravnavanju še nekaterih zadev je župan sejo zaključil in napovedal prihodnjo za ponedeljek 2. marca.

Kaj bo čez deset let?

Starši dveh dijakov, ki posečata slovenske šole v Trstu, so nam povedali naslednje.

Prvega, ki posveča višjo realno gimnazijo, je ustavil v bližini šole gospod, ki se mu je po govorici poznalo, da je iz Italije. Čudil se je, ko je slišal mladega dijaka govoriti s sošolci v slovenščini, zato ga je vprašal, v kakšno šolo hodi. Ko mu je dijak pojasnil, da poseča slovensko šolo, mu je »gospod« dejal: »Pojdi raje v italijansko šolo, da ti ne bo čez deset let žal!«

Stvar bi bila za nas nepomembna, ko bi šlo za posamezen primer laškega zanimanja za naše šole.

Ko pa izvemo, da se je nekaj sličnega zgodilo tudi v Barkovljah, potem nam postane jasno, da gre za sistematično ustrahovanje naših otrok oziroma njihovih staršev.

V Barkovljah je tudi tak »gospod« ustavil našega osnovnošolskega učenca, se zanimal za jezik, ki ga je z drugimi otroki govoril na cesti, in za šolo, ki jo obiskuje. Ko je slišal, da otrok govori slovenski in da poseča slovensko osnovno šolo v Barkovljah, mu je ogorčeno rekel: »Zakaj pa ne greš v italijanske šole, da ti ne bo čez deset let žal?«

Kaj bo čez deset let?

Nič!

Naše šole bodo ostale in naša mladina bo vedno v večjem številu govorila slovenski po tržaških ulicah in vedno številnejša posečala slovenske osnovne, strokovne in srednje šole!

To lahko zagotovimo obema »gospodoma«, ki sta se i v Barkovljah i v ul. Lazzaretto Vecchio zanimala za jezik, ki ga naša šolska mladina govori na cesti, in za šolo, ki jo obiskuje!

Obvestilo kmetovalcem

Obveščamo zainteresirane kmetovalce, da bodo naročila večne detelje, vrtnic in čebulic gladiolov sprejemali izključno samo do 28. t. m.

Za imenovana naročila se morajo kmetovalci prav tako obrniti na Področno kmetijsko nadzorništvo v ulici Ghega št. 6-I med uradnimi urami 8.30 do 12.

Prešernova proslava v Nabrežini

Zaradi pomanjkanja prostora bomo poročali o nedeljski Prešernovi proslavi v Nabrežini prihodnjič.

Radio Trst II

306,1 m ali 980 kc-sek

SOBOTA, 28. febr.: 13.00 Šramel kvintet in pevski duet. — 13.30 Kulturni obzornik. — 19.00 Pogovor z ženo. — 21.00 Malo za šalo - malo zares. — 21.30 Klavirski koncert prof. Mirce Sancinove. — 22.00 Pestra operetna glasba.

NEDELJA, 1. marca: 8.45 Kmetijska oddaja. — 9.30 Vera v naš čas. — 11.30 Oddaja za najmlajše. — 12.15 Od melodije do melodije. — 13.00 Glasba po željah. 16.00 Malo za šalo - malo zares. 17.00 Koncert moškega zbora iz Sv. Križa. — 18.00 Novice iz delavskega sveta. — 19.00 Iz filmskega sveta. — 21.30 Izbrana lirika. — 22.00 Gounod: FAUST, 1. in 2. dejanje.

PONEDELJEK, 2. marca: 13.30 Kulturni obzornik. — 19.00 Mamica pripoveduje. — 21.00 Književnost in umetnost. — 22.00 Gounod: FAUST, 3. dejanje.

TOREK, 3. marca: 13.00 Glasba po željah. — 19.00 Tehnika in gospodarstvo. — 20.30 Aktualnosti, 21.00 Čitamo za vas. — 21.30 Koncert komornega zbora Škrjanček. — 22.15 Gounod: FAUST, 4. dejanje.

SREDA, 4. marca: 13.30 Kulturni obzornik. — 19.00 Zdravniški vedež. — 20.30 Šola in vzgoja. — 21.30 Vokalni kvartet. — 22.30 Beethoven: Simfonija št. 7.

ČETRTEK, 5. marca: 13.00 Pevski duet in harmonika. — 19.00 Slovenščina za Slovence. — 20.40 Slovenski motivi. — 21.00 Radijski oder - Philip Barry: POTOVANJE V PARIZ, komedija v treh dej.

PETEK, 6. marca: 13.00 Glasba po željah. — 18.15 Hacaturjan: Koncert za violino. — 19.00 Kraji in ljudje. — 19.25 Angleščina po radiu. — 20.30 Tržaški kulturni razgledi. — 21.00 Slovenski motivi. — 21.20 Kako nastane zemljevid? — 22.00 Iz londonskih koncertnih dvoran.

SOBOTA, 7. marca: 13.00 Šramel kvintet in pevski duet. — 13.30 Kulturni obzornik. — 19.00 Pogovor z ženo. — 21.00 Malo za šalo - malo zares. — 22.45 Gershwin: Američan v Parizu.

Nova kremeljska igra

Glasilo komunistične partije S. T. O.-ja, »Delo«, je skozi skozi nekaj dolgih tednov priobčevalo dogmatične predpise, kakšen naj bo dober komunist, da bo od kurjih očes pa do tilnika vreden milosti in plačila za svojo pokorščino kremeljskim gospodarjem. V tem boljševiškem katekizmu ni manjkalo obrabljenega besedičenja o komunistični morali, ki v praksi tako močno zavdaja po plesnobi džungle.

»Delo« od 14. t. m. piše v mastnem tisku: »V sredo popoldne so zvočniki v ječi Sing Sing naznanili grozno vest, da je Eisenhower odklonil pomilostitev zakoncev Rosenberg. Grozno vest sta slišala tudi obsojenca. Ves civilizirani svet obsoja ta ukrep ameriških vladarjev.«

Tako se je izprsilo komunistično »Delo« v trenutku, ko smrtne obsodbe padajo na oni strani železne zavese v istem tempu kakor brujajo Fordove tovarne nove avtomobile v svet. V »Demokraciji« smo pred kratkim nepristransko popisali ves potek sojenja zakoncev Rosenberg in dokazali vso pravno pomoč, ki jima je bila na razpolago, medtem ko v Sovjetiji, na Češkem, v Romuniji, Bolgariji, Madžarski, Poljski, Vzhodni Nemčiji in Albaniji pošiljajo obtožence na drugi svet s pravo atomsko hitrostjo. Res je, v Ameriki sta prišla pred sodnike dva prava vohuna, ki jima je sodišče krivdo tudi dokazalo, v Pragi, Budimpešti, Sofiji, Bukarešti, Varšavi, Tirani in Moskvi krivdo dokazujejo reflektorji, ledene prhe, kitajske droge in podobna »dokazna sredstva«.

Uredniki pri »Delu«, ki prevajajo naročila Kremlja v slovensko govorico, so gotovo prav toliko prepričani v nedolžnost atomskih vohunov kakor sodnik, ki ju je obsodil. Drugače si pač ni mogoče tolmačiti takega skrpucala, kakor je n. pr. naslednji prevod kremeljskega poročila: »Dvignimo glas, da vsekakor, zaradi pogojev, v katerih se je vršil proces, zaradi oseb, ki so zapletene, ne kot obtoženci, kot priče in kot sodniki, zaradi prepadanja, ki ga je proces izzval v vseh, znanstvenikih, duhovnikih vseh ver, sindikalnih in političnih voditeljih vseh tendenc, ki so soglasno zahtevali milost za Rosenbergova.«

Ta prevod je pač dovolj zgovoren dokaz, kako daleč je bil prevajalec od dogodkov in vsebine, ki jo je moral posloveniti.

In prav nič drugače ni s kremeljskimi vrelci, ki so sprožili propagandni stroj za pomilostitev Rosenbergovih. Najprej se je pokazala nujna potreba ohrabriti ostale sovjetske vohune po zahodnem svetu, kajti samo vrhunsko smetano premešča sovjetska tajna služba ob času nevarnosti pod varno zavetje železne zavese, medtem ko ostali množični drobiž prepušča svoji usodi.

V primeru Rosenbergovih se je pravočasna premestitev na drugo stran zavese ponesrečila, zato tudi tak hrup in vrišč za pomilostitev. Kremelj ima navado, da z enim udarom po možnosti pobije kar dve muhi, in sedanja propagandna gonja je naperjena prav na dva določena zadetka.

»Delo« priznava, da obstoja še »žarek upanja«. In prav zaradi tega »žarka« je treba z vsemi propagandnimi topovi na plan. »Žarek upanja« je namreč v tem, da bi Rosenbergova v zadnjem trenutku izdala še marsikatero zanimivost, ki bi sovjetsko tajno službo spravila v strahotno zadrego, obema obsojencema pa rešila življenje.

Kremelj meri. čevlje po lastnih kopitih. Prepričan je, da bo Amerika odločila prav nasprotno od tistega, kar bo zagovarjal Kremelj. Tega načela so se Sovjeti vedno držali — in Američanov se je morda v teku tolikih izkušenj nekaj komunistične dialektike le oprijelo. Kremelj ima ves interes, da Rosenbergova ne uideta električnemu stolu. »Mrtvi ne govorijo!« je zatrjeval Stalin, ko je Churchillu predlagal v Moskvi pokolj 50.000 nemških oficirjev. Če pa hoče Kremelj tudi doseči usmrtitev Rosenbergovih, je po komunistični dialektiki potrebno čim bolj zahtevati njuno pomilostitev. Le s takim hrupom bo — tako sodi Kremelj — Amerika zaslutila, da Kremelj nekaj skriva in je treba storiti prav nasprotno — postaviti priljubljeni kremeljski veto.

Igra je spretna in vredna njenih izumiteljev, ali pa bo tudi uspela, je drugo vprašanje....

Seja Glavnega odbora SDZ

VIII. seja Glavnega odbora SDZ bo dne 1. marca 1953 ob 9.30 v prostorih SDZ v ul. Machiavelli 22-II s sledečim dnevnim redom:

1) Poročilo predsednika,
2) Poročilo o političnem položaju na STO-ju,
3) Občinska politika na STO-ju,
4) Slučajnosti.

Zaradi važnosti dnevnega reda računamo s polnoštevilno udeležbo odbornikov.

Koroški Slovenci

(Konec s 3. strani)

s titokomunisti in postaviti z njimi enotno listo. In zaveden koroški Slovenec je dejal: S političnimi gangsterji ne more nobena poštena politična stranka lojalno sodelovati! Titokomunisti pošiljajo iz Ljubljane na Koroško pod krinko kulturnega in gospodarskega delovanja pevska društva, potovalne kmetijske tečaje, režimu vdane duhovnike itd. Vse to pa delajo ne zato, da bi dvignili narodno zavest koroških Slovencev, ampak da širijo med njimi komunistične ideje in ugled svoje titokomunistične Demokratske fronte. Po titovskem receptu bi morali vsi koroški Slovenci postati vsaj socialisti. Koroški Slovenci pa se ne mislijo vtopiti v nobeni nemški stranki, toda tudi ne v mednarodnem marksističnem socializmu.

Smrtna kosa

V Trstu je umrla v 91. letu starosti gospa Apolonija Stanič, mati g. inž. Ivana staniča, profesorja na industrijski strokovni šoli v Rojanu.

G. inž. I. Staniču izrekamo ob tej bridki izgubi naše sožalje!

Odgovorni urednik: *dr. Janko Jež*
Tiska:
tiskarna »Adria«, d. d. v Trstu

ZDRAVNIK
Dr. FRANJO DELAK
v TRSTU
sprejema od 15. - 17. ure
v ulici Commerciale št. 10-II
Pokličite tel. št. 31813
Stanovanje: Strada di Fiume 20/III

ZOBOZDRAVNIK
Dr. STANISLAV PAVLICA
sprejema od 9 - 12 in od 17 - 19
TRST, VIA COMMERCIALE
10-II., TEL. 31-813

Mizarji kmetovalci podjetniki!
Deske smrekove, macesnove in trdih lesov, trame in parkete nudi najugodneje
TEL. 90441
CALEA
T R S T
Viale Sonnino, 24

Vsakovrstno pohištvo:
SPALNICE - JEDILNICE - KUHINJE ITD. --- PO NAROČILU IZVRSI VSAKO DELO --- POROSTVO ZA DOBER NAKUP --- TOVARNIŠKE CENE --- DELO SOLIDNO --- DOMAČA TVRDKA
Tovarna pohištva
Tel. 32
PRINČIČ
KRMIN
Cormons - prov. Gorizia

URARNA UL. ROMA 19 ZLATARNA
VELIKA IZBIRA, PO ZARES KONKURENČNIH CENAH! LASTNA DELAVNICA. KUPIM IN ZAMENJAM ZLATO, SREBRO IN DRAGULJE.

NAŠIM OBČINAM

Vsi občinarji vseh slovenskih občin na Tržaškem so se upravičeno zgražali, ko je ZVU na predlog področnega predsedstva ukazala glede rabe slovenskega jezika v upravnem delovanju naših občin med drugim tudi to, naj bo na osebnih izkaznicah italijansko besedilo na prvem mestu, slovensko pa na drugem in v še polovico manjših črkah kot italijansko.

Vendar je treba na žalost ugotoviti, da se uradniki naših občin, dodeljeni izstavljanju osebnih izkaznic, ne ravnajo niti po tem predpisu ZVU, ki je že itak omalovažujoč za slovenske jezikovne pravice na tem ozemlju. V osebne izkaznice vpisujejo namreč osebne podatke občinarjev samo v italijanskem jeziku. Naj bodo dosledni in naj v skladu z veljavnimi jezikovnimi predpisi vpisujejo te podatke tudi dvojezično, in sicer najprej v italijanščini in nato še v slovenščini!

Če je tiskano besedilo dvojezično, zares ne razumemo, zakaj ne bi smeli biti vpisani osebni podatki tudi dvojezično! Ne vidimo nobenega razloga, ki bi govoril proti dvojezičnemu sestavljanju osebnih izkaznic in tudi obrazcev, ki jih občinski uradniki izpolnjujejo pri izstavljanju teh izkaznic.

Naj občinski sveti in odbori posvetijo nekaj pozornosti tudi temu vprašanju, ki je v tesni zvezi z našo skupno borbo za uveljavljanje slovenskih jezikovnih pravic na Tržaškem!

Prešernova proslava v Mavhinjah

V nedeljo 8. marca ob 16. uri bo Prešernova proslava v Terčonovi dvorani v Mavhinjah.

Nastopijo pevski zbor »Avgust Tanec« iz Nabrežine in nabrežinski dijaki, ki bodo recitirali izbrane Prešernove pesmi in nastopili z Rejmichlovo šaloigro: »Kdo je gospodar v hiši?«

V petek, dne 20. t. m., je v starosti 91 let mirno v Gospodu zaspala najina blaga mamica

Apolonija vd. Stanič

Pogreb je bil v nedeljo, dne 22. t. m.

Vsem onim dragim osebam, ki so ob tej težki priliki sočustvovali z nama, izrekava iskreno zahvalo.

V Trstu, dne 24. febr. 1953.

MARIJA, hči
ing. IVAN, sin
tudi v imenu ostalega sorodstva